

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No. Curent 12133 Format

No. Inventar 14035 Anul

Secția Raftul

~~Ino. 89197~~

~~Ino. 22297~~

(N° 1000/P.T./117/1895)

AUTORII ROMÂNII,
VECHII ȘI CONTIMPORANII.

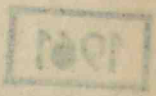
1947

EDIȚIUNE ȘCOLARĂ
APROBATĂ DE MINISTERUL INSTRUȚIUNII PUBLICE
ȘI AL CULTELOR.

Ino. 12133

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

DUMBRAVA ROSIE

PASTELURI

17035

BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITARA
BUCUREȘTI
BUCUREȘCI

Editura LIBRĂRIEI SOCECŪ & Comp.

1894

859-1

1947

CONTROL

1951

CONTROL 1952

1961

40,490. - Stabilimentul grafic I. V. Socecă - București.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

COTA

12 133

B.C.U. Bucuresti

C17035

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

DUMBRAVA ROȘIE

PASTELURI

V. ALECSANDRI

Vasilie Alecsandri s'a născut la 12 Iulie 1821 în Bacău, unde părinții săi se refugiaseră în urma intrării Eteriștilor în țară.

După restabilirea păcii familia s'a întors ear la Iași, unde el și-a petrecut apoi copilăria.

Primul lui învățător a fost un călugăr cu numele Gherman, ^{Vigora} care nu-și prea lăuda elevul.

Maî târziu tînărul Vasilie a intrat în pensionatul lui Victor Cuenen, un francez refugiat încă la 1812 în Moldova. Aici a câștigat pe cei dântăiū dintre prietenii lui, între care Mihail Cogălniceanu și Mateiū Milo, unul dintre intemeetorii teatrului național românesc.

După ce i s'aū dat aci pregătirile cuvenite, el a plecat la Paris, unde a stat până la 1839, când s'a întors acasă.

Vorba era, ca la Paris să studieze medicina orī drepturile; el însă s'a ocupat maî mult cu lite-

ratura franceză, și primele lui încercări literare
aș și fost scrise în limba franțuzească.

După ce s'a întors în țară, a fost numit func-
ționar la casa pensiunilor. Avea însă mai multă
tragere de inimă pentru tinerii scriitori decât
pentru bătrânii pensionari.

O mișcare literară mai însemnată nu era pe
timpul acela. Se citea mai mult franțuzește și
grecește. G. Asaki, Donici și C. Negruzzi înce-
puseră însă lucrarea lor, și scrierile lor se citeau
prin saloane. V. Alecsandri s'a pus și el în rëndul
acestora, și chiar dintru început poeziile lui erau
mult gustate.

În anul 1840 el a făcut cu C. Negruzzi o că-
lătorie prin Italia; anii următori însă el n'a lu-
crat, de óre-ce murise muma lui, pentru care
avea multă iubire.

Lucrarea literară a lui Vasilie Alecsandri a fost
mai rodnică în timpul de la 1843 până la 1846,
când el a scris doine, lacrimióre și câte-va din
piesele teatrale, pe care le reprezenta amicul său
Milo.

În timpul revoluțiunii de la 1848 Vasile Ale-
csandri era unul dintre așa numiții „*bonjuriști*“,
tinerii, care propagaú spiritul național și ideile
liberale. A fost dar nevoit și el să pribegască
și a trecut în Bucovina, apoi în Ardeal și de

acolo în țările apusene, unde a petrecut timp de mai mulți ani, mai ales în Italia și în Franța.

După încheierea tratatului de la Paris s'a întors apoi în țară, și în timpul căimăcămiei, la 1858, a ajuns ministru de externe al Moldovii.

Vasilie Alecsandri a lucrat mult pentru unirea țărilor și pentru ridicarea în scaun a lui Alexandru Ioan I., bunul său prieten. Ast-fel după unirea țărilor el a fost trimis pe la curțile europene, ca să stăruie pentru recunoșterea faptelor împlinite.

De aci înainte Vasile Alecsandri, recunoscut de toți ca cel mai însemnat poet, era pus totodată și în rîndul ómenilor politici mai însemnați.

La 1867 el a intrat în rîndul membrilor Academiei Române.

Cei din urmă ani ai vieții sale i-a petrecut la Paris, ca agent diplomatic al României, ear înmormântat a fost la Mircești, moșia părintescă, unde a petrecut cele mai frumoase zile din viața sa.

V. ALECSANDRI

POESII EROICE

X CÂNTECUL GINTEI LATINE

Latina gintă e regină
Intre-ale lumiî ginte mari;
Ea pörtă 'n frunte o stea divină
Lucind prin timpîi seculari.
Menirea ei tot înainte
Măreţ îndréptă paşii săi.
Ea merge 'n capul altor ginte
Vërsând lumină 'n urma ei.

Latina gintă e vergină
Cu farmec dulce, răpitor;
Strëinu 'n cale-î se înclină
Şi pe genunchi cade cu dor.
Frumósă, vie, zîmbitoare,
Sub cer senin, in aer cald,
Ea se miréză 'n splendid sóre,
Se scaldă 'n mare de smarald.

Latina gintă are parte
De-ale pământului comori
Și mult voios ea le împarte,
Cu cele lalte-a ei surori.
Dar e teribilă 'n mănie,
Când brațul ei liberator
Lovește 'n cruda tiranie
Și luptă pentru-al său onor.

In ziua cea de judecată,
Când, față 'n cer cu Domnul sfînt,
Latina gintă-a fi 'ntrebată,
Ce a făcut p'acest pământ?
Ea va răspunde sus și tare:
«O! Dómnne, 'n lume cât am stat,
«In ochiî sîi plinî de-admirare
«Pe tine te-am reprezentat!»

ANA DOAMNA

Dedicată Măriei Sale Dómnlei Elisabeta

I

veste necređută în țară s'a lățit :

«Pe Dómna Ghirai Mirza Tătarul a răpit
Ș'a dispărut în lume pe-un Zmeu încălecat!»

.

Frumósa Ana Dómna e singură în palat,
Visând în mezul ernii la blânda primăvară,
Când paseri pibegite se 'ntorc voios în țară,
Când muguri dau frunđă și câmpii dau verdéță,
Când penele se scaldă în dalba diminéță
Și florile 'și perd roua l'al zefirului scutur,
Visa frumósa Dómna cu pruncul ei la sin,
Alb flutur zîbind dulce pe-un alb și dulce crin...
De-odată Han Tătarul răpi și crin și flutur!

II

Tăcutul Međ-de-nópte în stele învêlit
Stă 'n lunca pudruită cu albă promorócă,
Țintind la luna plină din cerul oțelit
Doi ochi, oglinđi de ghiață, în care luna jócă.
Copaciî întind brațe uscate, rugătóre,
Și frunđi pe care érnă a pus a eî cunună,
Ei par în așteptare să vadă recea lună
Schimbându-se pe cale-î într'un ferbinte sóre.
Și printre-a lor trunchiurî se vêd albind la stele
Poene de zăpadă, bălți luciî, cristaline,
Pe care trec în taină uşóre nourele
Ca umbre luminóse de palide vergine.
E totul alb, fantastic în Međul cel de nópte,
Și lunca pare-un templu, în care, fără șópte,
Arborî, luceferî, umbre și luna de pe cer
Asistă la 'nsoțirea mortîi cu asprul ger.

III

De-odată se trezește pădurea și rêsună
De-un tropot de copite pe ghiață ropotind,
Și 'n zare se ivește un cal fugind, sârind,
Urmat de lupi în fugă, ce urlă împreună.
E Mirza! e Tătarul purtând pe Ana Dómna
Ce stringe lângă sinu-î copilul rumior;

E Mirza care sbórá cum sbórá 'n aer tómná
Un paiú luat de vânturí pe aripile lor.
Nebun se duce calul de spaimă spumegând,
Cu nările deschise, cu ochií pliní de foc,
Și lupií după dínsul alérgă toí urlând.
Aprópe să'l ajungă, să'l sfășie pe loc.
Dar Mirza, Han Tătarul, cu sufletul hain,
Smuncește 'n desperare copilul de la sîn
Și 'l svêrle 'n urmă!... Vaet amar se 'naltă 'n
[luncă,
Lupií s'opresc, și calul în lăturí se aruncă!

IV

Cădut e copilașul pe-o zăpadă móle,
Ear lângă el, din aer, a lunceí nourele
S'aú coborít în grabă, ca blânde íngerele,
Ascunse 'n haine albe cu lungí și albe póle,
Misterióse umbre, vergine dulcí și sfinte
Alătura cu pruncul s'aú pus ele de pază,
In rënd íngenunchéte, încinse de o rază,
Cu mânilé unite ca pentru rugáminte.
Și pe 'mprejur, aprópe, staú lupií flámânđií,
Pe copilașul fraged avênd ochií țintií.
Și clănțănesc sêlbatec, dar nu 'ndrăznesc a trece
Prin cercul cel de umbre și nici voesc să plece.
Minune!... eată Dómna! eată duiósa mamă,

Cu genele în lacrămă, cu brațul plin de sânge !
Ea vine, prin lupi trece făr'a-î băga de sémă,
Iși ıea copilu 'n brațe, la sîn plângend îl strınge
Și plécă ınoșıtă de-un ânger nevęđut....

V

O veste necređută ın țară-a rėsbătut:
«Ghiraı c'un fer ın peptu-ı și férelor dat pradă
In lunca argintie mort zace pe zăpadă!»

.....
Frumósa Ana Dómna se plimbă 'ntr'o grădină
Ca dęnsa ınflorită și plină de lumină,
Visând ın primăvară dulci visurı mângăıóse ;
Și ınsă 'n crâng adesea treceaı nălucı hidóse,
Și ea vedea atuncea, vedea și ear vedea
Cum se lupta, răpıtă pe cal, cu Han Tătarul,
Cum el smucindu-ı pruncul la fiare 'l asvırlea,
Cum ea-ı străpungea peptul din fugă cu pumnalul..
Ș'atuncı duıos, frenetic, strıngea pe-al ei sîn
Copilul, dulce flutur culcat pe dulce crin !
Și ângerıi din cerurı, coprınși de adorare,
Venıau ca să sărute frumósa-ı, albă mână ;
Căci nu-ı nimic maı gingaș și nu-ı nimic maı tare,
Ca dragostea de mamă ın inimă română !

ODĂ STATUEI LUI MIHAIŪ VITAEZUL

I

Mărire, adorare, îngenunchiere ție,
Gigant din alte timpuri, fruntaș între Eroși!
MihaiŪ! frate de arme cu dalba vitejie,
Oaspe de bronz scump noue, sosit ear printre noi!
Pe 'ntinsul țării astăzi e splendidă serbare:
Copiii se simt ómenī, bētrāniī 'ntineresc,
Chiar țerna din morminte s'aninā și tresare,
Și umbre inarmate prin aer se 'ntrunesc.
Ađi noi, Romāni, cu toții pētrunși de-o nouă viață,
Umbriși de-al tēu nume feeric, legendar,
Cu-o falnică uimire stām, te privim în față,
Căci tronul tēu prin secolī a devenit altar,
Și vulturul cu sboru-ī din ceruri te 'ncunună,
Țintind în zare ochiī l'Apus, la Rēsărit,
Și codrii, antiči marturi de gloria străbună,
Se mișcă 'n sgomot mare de frēmēt oțelit!

— «Ce este 'n Romănia? Ce vifor o pătrunde?»
Intrăbă pe Danubiū Balcanul speriat.

— «Sunt Pascele române! — Danubiul răspunde,
«Privesce! Mihaï Bravul în Bronz a re'nviat!»

II

O! dar, așa'î cu dreptul: să te revadă érá
Și muntele, și codrul, și vulturul din el,
Mihaiū, Mihaiū tu care avut-ai pentru țară
O inimă de aur și brațul de oțel.

Așa este cu dreptul: să reapară la lume
Măreț, superb, răsboinic, călare pe un zmeū,
Având de scut prestigiul crescutului tău nume
Și cap, și pept, și umeri de bronz ca gândul tău.

O! mare Domn! pe timpul de fapte colosale,
Când te luptai, la vântul produs de spada ta
Nimic nu sta 'n picióre, nimic nu resista,
Căci ea cãntărea 'n pumnu-ți cât sórta țerii tale,
Și toți care 'n orbire călcaū țara română,
Ca spice secerate cădeaū pe câmpul ei;
Chiar mórtea, mórtea crudă scăpa cósa-î din mână
Sub fulgerul teribil eșit din ochii tăi!

III

Feerică splendóre de vultur domnitor!
Atât avént îți dase al patriei amor,

Și gloria te puse l'atâta înălțime,
Că n'aveai tu deasupra-ți ș'alătura pe nime!...

Sigmund Bathor Maghiarul a fost un mare Ducă
Ce nu 'ncăpea în lume de tine, și aprins
El vru să te eclipse, vru țara să'ți reducă...
Suflat-ai peste dânsul și 'n clipă tu l'ai stins.

Murad era puternic! Sangécul lui Murad
Lățea o négră umbră pe lumea spăimântată,
Ear tu ȕiceai în față, cu furia-î turbată:
«Murad se crede-un cedru și nu'î de cât un brad!»

Mehmed era teribil ca un torent de sânge
Pornit ca să înnece Creștiniî pământeni...
Cine cuteza, cine visa de-al înfrânge?
Tu l'ai secat în codrii de la Călugăreni,
Căci fost-ai dintre ómenî cu semne suverane
Ce mor în apărarea popórelor sěrmane,
Și sceptrul lua grabnic în mâna-ți de monarc,
Când forma unui paloș, când forma unui arc.

IV

Precum arhipăstorul ce pórtă daruri sfinte,
Purtaî moșia 'ntrégă în inima'ți ferbinte,
Ș'avênd lângă-al têu uměr poporul viú și tare,
In patru părți a lumii strigaî în gura mare:
«Voî Turcí, Tătari și Unguri, unelte-ale prădării!
«Románul e ca stâncă în valurile mării.

«Veniți cu falca 'n ceruri... Pe-acest vitez pământ
«Nu tremură, nici fuge de cât paiușu 'n vânt
«La noi, bătrân, muiere, bărbat, copil de țîță,
«Nepăsătorii de mórte, aũ inimă de criță.
«Sunt copți de tineri încă l'al vitejiei sóre
«Și sunt deprinși să móră pe dușmanul ce móre.
«Ei știu să cate 'n față ear nici odată 'n urmă,
«Și 'n ochii lor dușmanii nu sunt de cât o turmă.
«Priviți! în a lor suflet nu este nici o pată,
«Nici o rușine nu-e pe fruntea lor săpată.
«In ei, pe ei lucește de-o vie strălucire
«Și inimă, și armă, și frunte, și gândire!»
Apoi lăsându-ți ochii să sbóre cu mândrie
Pe bravii tãi tovarășii, Vultanii de Romănie,
Dicaai: «Țara e mamă dulce, copiii mei!
«Ferice care móre, luptând pe sínul ei!
«Din țara lui vor crește odóre vitejești,
«Stejarii cu lemn de arce, de ghioce românești!»

V

August eroi a căruí memorie augustă
Trecut-a peste seculi cu margine îngustă
Și s'a înscris în raze pe fruntea omenirii
Afară die domeniul uitării ș'a peirii!
Precum odinióră pe toți electrisai
Cu glasul și ochirea-ți de-Arhanghel, o! Mihaiu,

Privește împregiuru-ți cum vine 'ntreg poporul,
Cum vine să admire 'n tine Salvatorul.
Veđi cum țara, ferice de-a exista pe lume,
Se simte 'ncoronată cu falnicul tău nume!

Mihaiū, devină érašī sub cerul strămoșesc,
Echoul prea-puternic de glas dumneđeesc.
Ș'aprinde ear scânteia de-antică vitejie
In noi, care aducem ingenunchere ție.
Gigant din alte timpuri, fruntaș între eroi,
Óspe de bronz, scump noue, sosit ear printre noi!

PAHOD NA SYBIR

Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă
Se trăgăneză 'ncet de jos
O jalnică grămadă
De ómenī triștī și înghețați
Cu lanțurī ferecați.

Sărmanii!... de șase lunī acum
Ei merg fără 'ncetare
Pe-un lung pustiū ce n'are drum,
Nicī adăpost, nicī zare.
Din când în când un ostenit
Mort cade părăsit!

E lung cel șir de osândiți!
Pe vîneta lor față
Neconținut sunt pǎlmuiți
De-un crivăț plin de ghétă,
Și pe-al lor trup de sânge ud
Des cade biciul crud.

În urma lor și pe 'mprejur
Cazaci, Bașkiri sêlbateci
Cu sulii lungi, cu ochi de ciur
Alerg pe cai sburdalnici,
Și 'n zarea sură stă urlând,
Urlând lupul flămând.

Dar unde merge-acest popor
Ce nu mai are 'n lume
Nici o sperare 'n viitor,
Nici patrie, nici nume?...
Se duce, șters dintre cei vii,
Să móră prin pustii.

Palid convoiul, pierdut, uitat,
Colónă funerară,
Ea poartă 'n frunte un stigmat...
Amorul sfânt de țară!
O! sfânt, sublim, ceresc amor,
Câți pentru tine mor!

Ah! câți martiri pentru-un cuvânt,
Un dor de libertate,
Cu țile mers-aũ la mormânt
Prin răsburări turbate!
Câți aũ format grozavul șir,
Pahod la Sybir!

Acum colóna s'a orprit
Sub crivățul de nópte.
Din sînu-ĩ rece, amorțit
Es dureróse șópte.
Toți se 'nșiră-acum în rînd
Gemînd și tremurînd.

Un condamnat, aprig calĕu,
'I-adună ca pe-o turmă
Și 'nsĕmnă chiar pe biciul sĕu,
Câți aũ căđut în urmă;
Apoi în vĕnt cu aspru glas
Dă ordin de popas.

Convoiu 'ntreg, nedeslipit,
Ingenunchind se lasă
Pe cîmpul alb și troenit,
Sub negura gerósă,
Și stînd grămadă la un loc
Făr' adăpost nici foc.

Cu peptul pe omăt lungiți,
Sărmanii! adorm îndată
Visând de câmpii înfloriți,
De țara depărtată,
Și peptul lor plin de amar
Se bate tot mai rar.

Unul prin vis vedea plângând
O mamă 'mbătrânită.
Altul se 'ngână desmerdând,
Soția lui iubită.
Și toți pe sub genele lor
Aū lacrimi de dor.

Ei dorm adânc! ș'al nopții vânt
Cu șuer viscolește;
Ei dorm adânc și pe pământ
Mereū troénul crește,
Și stelele, privind la ei,
Plâng lacrimi de scânteii.

Treptat omătul spulberat
Se 'ntinde ca o mare
Și crește, și sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Și 'n zori tot câmpu 'i învălit
C'un giulgiū nemărginit.

Aũ fost! acum eĩ unde sunt?...
Un cãrd de vulturĩ sbórã
Pe sus c'un repede avênt,
Și iute se cobórã,
Ear dintre brazi vine urlând,
Urlând lupul flãmând!...

DAN, CĂPITAN DE PLAIŪ

(XV secol)

implinirea popului

Frunză verde de mălaiū,
Cine merge sus la raiū?
Merge Dan, Őoiman de plaiū,
C'a ucis el mulți dușmani,
Un Vizir și patru Hanī.
Frunză verde lemn de brad,
Cine merge jos în ead?
Merge Tătarii lui Murad,
C'aū ucis în ȃi de Maiū
Pe Dan, Căpitan de plaiū!

(Fragm. de cântec popular).

I

Bătrânul Dan trăește ca Őoimul singuratic
In peșteră de stâncă, pe-un munte păduratic,
Privind cu veselie cum sórele răsare
Dând viață luminósă cu-o caldă sărutare.
Privind cu jale lungă cum sórele apune...
Așa și el apus'a din ȃile mari și bune!
Vechiū pustnic, rămas singur din timpul seū afară,
Ca pe un gol de munte o stâncă solitară,

Dincolo din morminte el trist acum privește
O tainică fantasmă ce 'n zare s'adîncește.
Fantasma drăgălașă a verdei tinereții
Ce fuge de răsufnul geróseii bêtrâneții,
Și ȃdice: «Timpul rece apasă-umêrul meũ
«Și cãt m'afund în ȃdile tot simt cã e mãi greu!
«O! lege-a nimicirii, o lege nemilósã!
«Cãnd, cãnd s'a tocì óre a vremiĩ lungã cósã!»
Apoi el plécã fruntea și cade 'n visare,
Ear munții albii ca dẽnsul se 'nclinã 'n depãrtare.

Ai timpilor eroicĩ imaginã augustã,
Pe cãnd era el tinêr, lumea'ĩ pãrea îngustã
Pentru bine, și largã prea largã, pentru rêu!
El ar fi vrut-o bunã ca bunul Dumneȃeũ.
Deci îi plãcea sã 'nfrunte cu dalba-ĩ vitejie
Pe cei care prin lume putaũ biciũ de urgie,
Și mult iubea, cãnd țara striga: la luptã Dane!
Sã vẽnture ca pléva oștirile dușmane.
Atunci a lui mãnie ca trãsnetul era,
In patru marĩ hotare tuna și fulgera,
Ear țara dormea 'n pace pe timpii cei mãi rעי,
Cãnd Dan veghea 'n picióre la cãpãtêiul ei.
Ades el pleca singur prin codri fioroși
In care luceãũ nóptea oșelurĩ și ochi roși,
Și dacã murgu-ĩ sprinten da 'n lãturĩ sforãind,
Vitezul cu blãndețã il desmerda grãind:

«N'aibî grijă, mări şoimane! eü am şi duc cu mine
«O vrajă rea de duşmanî şi bună pentru tine.»
Şi murgu 'şi lua calea în linişte deplină
Prin codrii fără drumuri şi fără de lumină.
Ear vulturii carpaticii cu sborul îndrăsneţ
Făceaü un cortegiü falnic eroulü drumeţ.

Increderea 'nfloreşte în inimile marî!

II

Bêtrânu Dan ascultă grăind doi vechi stejarî
Crescuţi dintr'o tulpină pe culmea cea de munte
Ş'avënd ca o corónă un secol pe-a lor frunte.
— «O! frate, dice unul, un vânt în meş de nópte
«Adusu-mî-a din vale lung vaet, triste şópte!...
«E sabie 'n ţară! aü năvălit Tătarii!
«Ş'acum în bălţi de sânge işi jócă armăsarii!»
— «Aşa! răspunde altul, colo 'n depărtare
«Zărit-am astă nópte pe cer lumină mare!
«Ard satele române! ard holdele 'n câmpii!
«Ard codrii!... sub robie cad fete şi copii,
«Şi 'n fumul ce se 'nalţă cu larme sgomotóse
«Sbor suflete gonite din trupuri sănétóse!»
Bêtrânu Dan aude, suspină şi nu crede!
Dar eată că pe ceruri din patru părţi el vede
Trecënd un stol de vulturi urmaşi de uli grămadă,
Atraşi în orizonuri de-a morţişi rece pradă.

Un fulger se aprinde în ochiî lui pe loc,
«La luptă, Dane! țara'î în jéf, țara'î în foc!»
Bêtrânul Dan desprinde un paloș vechiû din cuiû
Și paloșul lucește voios în mâna lui,
Bêtrânul Dan pe sânu-î apasă a lui mână
Și simte că tot bate o inimă română.
El zice cu mândrie, nălțând privirea 'n sus:
«Pe inimă și paloș rugina nu s'a pus.
«O! Dómne, Dómne sfinte, măi dă-mî ȝile de
[traiû,
«Pân' ce-oiû strivi toți lupii, toți șerpiî de pe
[plaiû!
«Fă tu să'mî pară numai atunci paloșul greû
«Când inima 'nceta-a să bată 'n peptul meu.
«Ș'atunci inima numa-î de-a bate în încete
«Când voiû culca sub țernă a dușmanilor cete!»
Apoi el strânge chinga pe sdravenele-î șale,
Iși face-o cruce, plécă și se cobórá 'n vale.

III

În scurtele zestimpurî când sórele declină
Și nóptea 'și pune stema feerică, stelină,
E un moment de pace în care, neoprit,
Se perde doru 'n umbra amurgului măhnit.
Atunci zărește ochiul minunile din basme,
Acele legiône de tainice fantasme

Care 'ntre ȃi și nópte apar în loc oprite
Cu mantií lungí și albe de-a lungul învélite.

Așa apare 'n șesuri mǎrețul om de munte
Cǎlcând cu pași giganticí pe urme mai mǎrunte!
Nu știú de el copacii tineri, crescuți pe malurí,
Dar ríul îl cunóște și scade-a sale valurí
Sǎ trecǎ înainte vítetul Dan la luptǎ,
Și ast-fel tot el pasǎ pe cale ne 'nterrupted,
Pǎn' ce sosește 'n sérǎ la casa lui Ursan.

Om aspru care dórme culcat pe-un buzdugan,
Ursan, pletos ca zimbrul, cu peptul gros și lat,
Cu brațul de bărbat, cu pumnul apǎsat,
E scurt la graiú, nǎprasnic, la chip întunecos.
El e de peste Milcov pribég misterios.
Toți carii știú de dĕnsul spun multe, dar șoptind
Și cale de-o zare îl ocolesc grǎbind,
De și 'í place sǎ crescǎ sirepe herghelii
Reslețe pe întinsul câmpiilor pustii.

Pe vremea lui, sub ochii lui Stefan Domn cel
[mare,
Intrând în dușmaní singur ca víerul 'n stuhul tare
Aú prins pe Hanul Mirza din fugǎ cu arcanul;
Ear Stefan de la dĕnsul în schimb luând pe Hanul,

'I-a ȕis: «Ursane frate! să 'ȕi faci ochirea rótă
«Și cât îi vedea zare a ta să fie tótă!»

De-atuncî el stă de pază în mijlocul câmpiei
Și nimenî nu s'atinge de zmeii hergheliei.

Drumeȕul intră, ȕice:— «Bine-am găsit Ursane!...»

Un aspru glas rěspunde:— «Bine-ai venit moș

[Dane!

«Ce vânt de aduse aice?»

— «Vânt rěu și de jělire!

«Ne calc păgânié, frate, și țara 'i la peire!»

Ursan tresare, geme, s'aprinde 'n gândul sěu.

Dan ȕice: «De pe munte venit-am să te ieú,

«Să mergem.»

— «Dar! să mergem! adaogă Ursan!»

Și mult cu drag privește grozavu-í buzdugan.

Apoí un corn apucă și buciumă în vânt.

IV

De-odată se aude un tropot pe păměnt,

Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al sěu óspe în fund, spre sóre cată

Și vėd sub cerul luciú în zarea 'nflăcărata

Sburând o herghelie de armăsari smeioși
Cu cómele în vânturi, cu ochii scânteioși,
Și 'nfiorând câmpia de-o aspră nechezare.

Un voinicel în flóre pe-un alb fugar călare
Îi mână c'un harapnic ce 'n urma lor pocnește
Și ca un șarpe negru prin aier se 'nvârtește.

Ursan le-aține calea și caii staū în loc,
Apoi către voinicul ce pörtă busuioc
El ȃdice : «Fulgo! prinde-mi pe murgul cel țintat;
«Moș Dan și eū la Nistru ne ducem pe luptat!»
— «Dar eū, întrébă Fulga, eū să nu 'mi cerc pu-
[terea?

— «Tu să rămăi aice, ca să 'mi păzești averea.»

Frumos odor e Fulga! și naltă 'i e făptura!
Sub genele-ī umbróse doi ochi lucescū ca mura,
Și pěrul seū de aur în crețuri lungi se lasă
Ca pe strujanul verde un caier de matasă.

El are glas puternic în gură rumeióră
Și mers cu legănare de gingasă fecióră.

Orī cine 'l vede 'n sóre cu pelița lui albă
Purtând la brău un paloș și pe grumazi o salbă,
Se 'ntrébă ce să fie, feciór de zmeū orī fată?

Ear când pe sub altița cămeșii infirată
Zărește la lumină doi crini eșiți în undă,
Doi puī în neastempěr de lebédă rotundă,

Răpit de dor, el cade pe gânduri câte-un an!...

Voinicul e vitéza copilă-a lui Ursan.

Ea intră 'n herghelie cu pasul îndrăzneț

Și merge drept la murgul sêlbatic și rêsleț.

Dicând lui Dan ce 'n trecăt îi dă povêțuele:

«Moș Dane! tu cu-a tale și eă cu ale mele!»

Sirepul o zărește, ridică narea 'n vânt,

Incruntă ochiul, bate copita de pămênt,

Sburlește cóma, saltă, în lături se isbește;

Dar Fulga svêrle lațul, de cât îl arcănește

Și răpede ca gândul s'aruncă ușurel,

Îi pune mâna 'n cómă și 'ncalecă pe el.

Gemând, el sare 'n aier de patru-a lui picîore,

Asvêrle, se frêmêntă, se spumegă 'n sudóre

Și 'n sbor plecând de-odată, nebun de groază,

[murgul...

S'afundă 'n largul spațiu și spintecă amurgul...

Dar când steluța lunei apare viă la lume,

Copila se întorce cu murgul alb de spume

Și țice: «Eată calul! el știe-acum de frêu

«Ca paloșul de mijloc și mijlocul de brâu.»

Ursan cu drag rêsponde: «Aibî parte de noroc!»

Apoi cu Dan bêtrânul, arđend de mare foc,

Incalecă și 'n umbră dispar ca într'un nor...

Ear Fulga 'i urmărește cu sufletul în dor.

V

E nóptea înstelată, e caldă, liniștită!
Se pare că din ceruri pe lumea adormită
Plutește-o lină, dulce, divină îndurare;
Dar ea nu póte stînge avêntul de turbare
Ce duce călăreții pe 'ntinderea pustie,
Precum doî spectri gemeni mănăți de-o vijelie.
Eî sbor tăcuți sub ochii steluțelor trezite
In orizonul negru ce 'î sórbe și 'î înghite.
S'afund mereu în taina nopții; dar gândul lor
De mult e cu Tătarii în luptă de omor.

O țintă de lumină prin umbră viú înótă,
Ea crește, se înalță pe zare ca o rótă
Și umple de văpaie cereștile abisurî.
Pădurî, movile, riurî apar căđute 'n visurî,
Dar leul de la munte și vîerul de pe vale
Nu vêd prin vis de sânge de cât Moldova 'n jale:
— «E roșie luna!—đice din doî cel mai bătrân.
— «E luna însetată de sânge de păgân!»
Rêspunde cel mai aspru... Și puii lor de zmei
Se duc trăgând doî spectri de umbră după ei.
Se duc vêrtej ca gândul plecat în pribegie,
Se duc pân' ce-a lor umbră întinsă pe câmpie
Le trece înainte, și pân' ce se lovesc
In ochi cu faptul đilei... atunce se oprescú.

Și eată-î pe o culme nocturnii călători,
Lucind sub cerul palid în mantie de zori!
Ei lasă jos pe cóstă să pască armăsarii
Și stau privind în vale cum fac pîrjol Tătarii.

Cinci sate ard în flacări pe câmp, și fumul lor
Se 'ntinde ca o apă, plutește ca un nor,
De-a-lung pe șesul umed, și sbóră sus în aier
Ducênd cu el un vuiet de larmă și de vaier.
Prin fum se zăresc umbre fuginde, rătăcite,
Copii mărunți și mame și fete despletite,
Și cai scăpați în fugă și câni și boi în turme
Goniți de Tătărimea ce calcă pe-a lor urme.

Ici, colo, se vèd cete în luptă încleștate,
Mișcări de brațe góle 'n aier ridicate,
Luciri de arme crunte pătate roș cu sânge,
Apoi din vreme 'n vreme o cétă luptătoare
Se 'mprăștie cu grabă lăsând cadavre 'n sóre!
Ear lângă Nistru multa urdie Tătărăscă
Năprasnic se ucide cu glóta românescă.

Dan zice: «Măi Ursane! acolo e de noi!
«Acolo rîde mórtea în crâncenul rêsboi.
«Acolo să dăm próscă, sub ochiul cel de sus,
«Tu despre faptul țilei și eú despre apus,

«Și cale să deschidem prin aprigul dușman...
«La lucru-acum, fârtate! la lucru, mări Ursan!
— «Amin, și Dómne-ajută!» — Ursan voios răspunde,
Și 'n glótă fie-care ca viforul pătrunde.

VI

Ursan năval s'aruncă în négra Tătărime
Croind o pârte largă prin désa ei mulțime.
Sub mână-î buzduganul, uneltă de peire,
Ca un balaur face în giuru-î o rotire,
Un cerc de mórte 'n care amar de cine 'î prins!..
Sërmanu 'nchide ochii și sórele-î s'a stins!

În lături, înainte, în urmă-î totul móre!
Sbor creeri din tidve sub ghióga sdrobitóre,
Și 'n urmă, și 'mpregiuru-î, și 'n lături semenate,
Zac sute de cadavre cu capete sfârmate.
Și ast-fel ne 'mpécatul Ursan mereü lucréză,
Și spre Apus prin sânge mereü înaintéză.

Ca dënsul, Dan bëtrânul, eroü întinerit,
Tot vine după paloș spre mândrul rësărit.
El intră și se 'ndesă în glóta tremurândă
Ca junghiul cel de mórte în inima plăpândă,
Și paloșul ce luce ca fulger de urgie
Tot cade 'n drépta, 'n stânga și taie 'n carne vie...

Fug toți și perū din cale-î!... el strigă: «Stee față
Cui place vitejia, cui s'a urît de viață!»

Dar nimeni nu 'ndrăznește la glasu-î să apară,
Căci el se 'naintéză precum un stâlp de pară,
Și cine 'l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
Îi pare că alt sóre se 'nalță din Apus.

Și ast-fel ambiî óspeți ai morții ne 'mpécate
Cosesc la vieți în flóre pe straturî sângerate
Ș'ajung ei față 'n față prin apriga furtună,
Și armele lor ude cruciș le împreună.

— «Noroc ție, Ursane!»

— «Și ție, tot noroc!»

Dar n'a sfîrșit cuvântul Ursan și cade 'n loc
Strépuns de o săgétă ce 'i intră 'n pept adînc;
El scapă buzduganul, se plécă pe oblânc
Și greú se prăbușește c'un gemet de pe cal.

Tătariî ca zăvođiî pe dênsul daú năval!

«In lături, Lifte!» strigă la el vitézul Dan,

Punându-se pe pază la capul lui Ursan.

Cu calu 'n mâna stângă, cu pala 'n mâna dréptă,

Amenințând cu ochiî Tătariî, mi'î așteptă.

Precum așteptă zimbrul de lupi înconjurat

Să 'i svêrle cu-a lui córne pe câmpul spăimêntat.

Dar nici gândesc păgâniî să dee pept cu el,

Căci paloșu-î năprasnic e vultur de oțel.

Retrași în gîur de-o parte, nemernici, sperieți,
Ei scot din a lor arcuri un vifor de săgeți,
Și Dan, lovit în cîste, șoptește cu oftare:
«Ursane! pentru tine de-acum nu e scăpare!»
Zicînd el cade-aprópe, se sprijină 'ntr'o mînă
Și paloșul lui ține în loc ceta păgînă.

O! Dane Căpitane! puterile 'ți slăbesc
Și norii pe de-asupra-ți trecînd se învîrtesc:
Tu mori! și Tătărimea s'apropie de tine!

Dar étă din pustiuri un alb vîrtej că vine
Și trece prin urdie ca printr'un lan de grâu.
E un voinic călare pe-un cal ce n'are frâu,
Voinic, în brâu cu paloș și pe grumaz cu salbă.
E Fulga ce apare ca o fantasmă albă
Și grabnic pe-al ei tată răpește din grămadă,
Apoi cu el dispore ca șoimul cu-a sa pradă.

Allah! răcnesc Tătarii cătînd cu gróză 'n urmă...
Dar ce vîd ei de-odată, căci glasul lor se curmă?
Ei vîd curgînd pe déluri arcașii din Orhei
Ce vin cu-o falcă 'n ceruri, aprinși ca niște zmei!
Un lung fior de spaimă pîtrunde într'o clipă

Prin désa Tătărime ce 'i gata de risipă,
Și toți pe loc la fugă plec iute, se duc orbî,
Cum plécă din câmpie un nor întins de corbî.
Amar e de rëslețul ce 'n urma lor rêmâne,
Și cade, mic saũ mare, pe mânilor române!
In față cu Românul nu 'i milă, nu 'i ertare,
Nici chiar în sîn de mamă nu pôte-avé scăpare.
O știũ de mult Tătariĩ, o știũ de la bêtrâni,
Și fug, nevrënd s'asculte, de șefiĩ, de-aĩ lor stă-
[pâni].

Tot omul vede mórtea ș'alérgă 'nspăimântat,
Cel viũ uită și lasă pe mortul ne 'ngropat,
Și făr' a 'ntórce capul se duce-orĩ ce págân
Că 'n umbra fie-căruĩ s'avêntă un român!

Ear Hanu 'și smulge barba, își rupe șalul verde
Privind urdia 'ntrégă în clipă cum se perde.
Sub ochiĩ lui în lacrêmĩ, pe câmpul cel de lupte
Apar grămezĩ de leșurĩ, grămezĩ de arme rupte,
De cai uciși, de care, de corturĩ risipite,
Și tunurile ósteĩ de óste părăsite!

O! pas cumplit al sórteĩ! Tot ce 'i era de fală,
Cai, stégurĩ, cete mândre, strălucitóre arme,

Clădiri de visuri nalte, magie triumfală,
A fost de-ajuns o clipă ca totul să se darmel!

VII

Ghiraî a trecut Nistrul în not pe calul său
Luând pe Dan rănitul ca pradă și trofeu.
El merge de se 'nchide în cortu-î, umilit,
Precum un lup din codri ce-a fost de câni gonit,
Treî zile, treî nopți Hanul nu gustă 'n suflet pace.
Intins ca un cadavru jos pe covor, el zace,
Dar când revine, palid, din lunga-î desperare,
In ochii lui trec fulgeri de cruntă răsbunare.
El strigă să 'i aducă sub cort pe Dan bătrânul.

De și coprins de lanțuri, măreț intră Românul!

— «Ghîaur!—» dice Tătarul cu inima haină,

«Ce simte firul erbei când cósă e vecină?»

— «Ea plécă fruntea 'n pace,—» răspunde Căpitanul,—

«Căci are să renască mai fragedă la anul!»

Ghiraî cade pe gânduri lăsându-și capu 'n pept,
Și imblănzindu-și glasul: «O! Dan, om înțelept!
«Te știu de mult pe tine, cunosc al tău renume

«Din graiul plin de lacrimi orfanilor din lume.
«Pe mulți Tătari cuprins-ai de-ai morții reci fiorii!
«Acum îți veni rëndul și ție ca să mori.
«Privește! lângă ușă calăul te pândește
«Cu ștréngul și cu pala ce 'n mână-î zingănește.
«Un semn, și capu-ți sbóră la câni și la vulturii,
«Și sufletu-ți se perde în lumea de ghiaurii.
«Dar înse imi fac milă de anii și de-a ta minte,
«Gândind la bătrânețea ce-apasă-al meu părinte,
«Și vréu, cu daruri multe, pe tine-a te erta,
«De vreii tu să te lepeđi acum de legea ta!»

Creștinul Dan, bătrânul cu suflet luminos,

Inalță-a lui statură și ȃice maiestos :

— «Céhlëul sub furtună nu scade moșunoiu!

«Eü, Dan, sub vëndul sórtei să scad păgân, nu
[voiü.

«Deci nu 'mă convine viața mișelnic câștigată,

«Nici pata făr' de-legei în fruntea mea săpată.

«Rușinea-î o rugină pe-o armă de vítéz,

«Un verme ce mănâncă albéța din obraz.

«Cui place să roșéscă, roșéscă... eü nu vréu

«Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.

«Alb am trăit un secul pe plaiul strămoșesc

«Și vréu cu fața albă senin să mă sfirșesc,

«Că după-o viață lungă, ferită de rușine,
«Mormântul meu să fie curat și alb ca mine!
«Așa m'a deprins Stefan, ușoră țerna-î fie!
«La traiu fără muștrare și fără prihănie.
«Nu 'mă trebuie a ta milă, nu vreau a tale daruri.
«Tu 'mă întinđi o cupă mult plină de amaruri,
«Departa ea de mine!.. mai drept e ca să mor!..
«Ear dacă ai tu cuget și 'ți pasă de-al meu dor,
«Ghiraî! mă lasă, lasă în ora morții grele
«Să mai sărut odată pământul țerii mele!»

Uimit, Ghiraî se scólă, cu mâna lui desface
Unelta de robie sub care leul zace,
Cumplitul lanț ce 'l légă cu strinse noduri sute,
Și zice grabnic: «Tată, ȳea calul meu și du-te!»

Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Și 'n aĳerul Moldovei se umflă peptu-î rece,
Și inima lui crește, și ochi-î plini de jale
Cu drag privesc prin lacrămă podóba țerii sale.
Sĳermanu 'ngenunchiază pe érba ce străluce,
Iși plécă fruntea albă, smerit își face cruce,
Și pentru tot-d'auna sărută ca pe-o móște
Pământul ce tresare și care 'l recunóște...

Apoi el se întorce la Hanul, intră 'n cort,
Suspină, șovăește și — palid cade mort!

Ear Hanul, lung privind-l, rostește cu durere:

«O! Dan vitéz, ferice ca tine care pere,

«Avênd o viață verde în timpul tinereții,

«Și albă ca zăpada în érna bătrâneții!...

GRUI-SÂNGER

- Ci-că a fost odată un hoț nă-
•prasnîc ce se numia Grui-Sânger.
- El locuia într'un codru întunecos
- și omorîtor, ce 'l dîceaû: Codrul-
•fără-viață... etc., etc.

(Povește veche).

CODRUL-FĂRĂ-VIAȚĂ

Hine-a aflat în lume de Codrul-fără-viață
Și n'a simțit în suflet un crunt fior de
[ghiață?]

In cea pădure veche, grozavă, infernală,
Cărarea 'î încălцитă și umbra e mortală,
Și arbori, stânci, prăpăștiî, și orî-care făptură
Ieû forme urieșe prin negura cea sură,
Aspecturî fiorose de pajurî, de bălaurî,

De zmei culcați pe dâmburi, de șerpî ascunși în
găuri,

De tóte-acele fére povestice, de pradă,
Ce luna gîulgîuieste cu alba ei zăpadă.
Copaciî întind brațe lungi, amenințátore.
Nălțând pe tótă culmea câte-o spenzurátore,
Și stâncile, fantasme pleșuve, mute, órbe
Deschid largi, negre peșteri menite de a sórbe
In umbra lor adâncă și de misteruri plină
Pe omu 'mpins de sórtă a pere din lumină.

In fundurî de prăpăstii se bat mereu de malurî
Șioie care pórtă cadavre pe-a lor valurî;
Și aburî într'amurgul din ele se ridică
Ce 'n rouă sângerândă pe frunzi uscate pică,
Saú merg de se aședă pe stânci, pe vírf de munte
Ca palide vedenii cu pletele cărunte.

O crâncenă orgie de sânge, de cruzime
Imbată umbra mută ce zace la desime,
Ș'ades în meș de nópte s'aude prin tăcere
O surdă lovitură, un vațet de durere,
Apoi un sbor de vulturî și urlete hidóse
De lupi ce vin să 'mpartă a victimelor óse,
Și straniu, lung, satanic un hohot ce răsună

Ca clăcotelul de codri, când cerurile tună.
Atunci păstorii sarbedi zăresc din depărtare
Ivindu-se pe munte o naltă arătare
Ce stă în dreptul lunei cu-o bardă grosă 'n mână...
Și până 'n Țiuă urlă dulăii de la stână.

Amar de cine intră prin ramurile dese
A codrului de mórte! Sërmanul, dacă ese,
El pare-un strigoii palid zărit ca printr'un vis
Ce caută cărarea mormântului deschis...

Acolo 'i cuibul spaimei și adăpostul urei.

Gruî-Sânger, ucigașul, e regele pădurei!

II

GRUI-SÂNGER

E crud lupu 'n turbare! crud tigru ce sfășie
O turmă de gazele pe-a Nilului câmpie!
Crud uliul, care trece și țintă se abate
Pe-un stol de păsărele în erburî tupilate!
E crud destinul, crudă mórtea! dar în cruzime
Pe Sânger, ucigașul, nu îl întrece nime!

Deabia sosit în viață prin mórtea maicii sale,
Vrăjitu-l'a Satana cu poște criminale
Să schingîue, să rupă, să prade, să omóre,
Să fugă 'n întunerec de ómenî și de sóre.
Străin de tótă mila, plăcerea-î cea mai vie
A fost să nimicéscă pe lume tot ce 'nvie,
Să calce florî și ródă, să strice cuiburî pline,
Să smulgă aripióre de fluturî și de-albine.
Acum însă el cată un alt soiú de victime!
Îi place-a sui scara năprasnicelor crime:
Acum ucide ómenî!... cum îi zărește, rîde
Și îi ucide numaî de sete de-a ucide!

De ęece anî în codru el s'a retras aice,
Soția lui e gróza, și nóptea-a lui complice!
Ca tigrú fără sațiú, sub un stejar la pândă
El face ęi și nópte o crâncenă isbândă,
Găsind în agonie un vuet care 'i place
Ș'o viață desfrénată în morțile ce face.

Monstru cumplit cu fața ca sufletu-î de slută,
In trame sângeróse gândirea-î e perdută,
Orî cine 'l vede, crede că a vęđut o ciumă.
Și dacă scapă téfěr, cu pěr de lup s'afumă,
Căci fruntea lui apare sinistru luminată
De-a foculuî ce 'l arde vápae 'nflăcărátă;
Dar vulturîi și uliî și buhnele și corbiî,

Precum tot spre lumină cu jale cată orbii,
Țintesc cu neclipire spre dânsul ochi sêlbaticî
Ce nóptea printre arbori s'aprend ca roși jaraticî.
Ei sbóră pretutindenî alătura, 'mpreună
Formându-î pe sub nourî cu sborul o cunună,
Un larg cortegiū funebru ce lasă, unde trece
De albe oseminte o cladă tristă, rece!

O singură ființă în inima-î secată
Găsesce-adăpostire: bētrânu-î, jalnic tată,
La care se gândește cuprins de 'nfiorare
De câte orî comite o crimă în turbare.
Imagina iubită a bunului părinte
Adeseorî în lacrimî îi trece-atunci prin minte
Punēndu-se 'ntre dânsul și victimele sale...
Zadarnic! el e arma puterîi infernale!

III

PARICIDUL

E ora de mistere, de gróză și de șópte,
Când trec fiorî în aer și demonî roși în nópte;
Când umbra trădătóre aședă pe sub malurî,

Prin unghiurile casei, prin gurii de văi, pe deluri,
Prin codri, prin ruine de vechie monăstire,
Pe naltele clopotniți, prin negre cimitire
Fantasme tupilate, vedenii mari, tăcute,
Ce staū ca niște visuri din ochi nedispărute,
Și ast-fel, locuită de umbre, nóptea pare
Mută de gróză, rece și fără răsufare.

E ora de uimire, când Codrul-fără-viață
S'arată mai sinistru prin vël de órbă cétă
Și scóte-un aspru vuiet ce 'nsuflă oțerire
Ducênd în lume, tainic, o cruntă povestire.
Tot omul fuge, tótă făptura se ascunde...

Un om își face cruce și 'n codrul des pătrunde!

E tatăl lui Gruî-Sânger!... plăpând, fără putere
Sub sarcina greóie de anî și de durere,
El intră pe sub arbori în haosul cel mare
De negru întunec, adânc, fără hotare,
Și tot înaintéază pe căi neștrăbătute
Și pare că înótă prin unde nevêđute.
Incet, avênd de reazem un vechiū toiag de vie,
Șermanul urcă 'n lacrêmî cărarea de urgie,
Căci vine ca să cerce de-a smulge din orbire-î
Pe fiul sêu ce calcă în volvura peirei.
El vrea să 'l mai revadă, el vrea să 'l mai sărute,

Să 'l scótă la lumină din căile perdute,
Și ast-fel merge, merge plecând a lui statură,
Ca omul care-așteptă a morții lovitură,
Și gura lui șoptește cuvinte drăgălașe
Ca 'n timpul desmierdării, când fiul era 'n fașe.

Stăi! fugi, nenorocite! un pas de 'i face încă...
Dar iată-l sus pe culme, ah! iată-l lângă stâncă!
De odată-o bardă crudă prin aier luce, sbóră
Lovesce!... jos bătrânul c'un vaiet se dobóră,
Iar Sânger, ucigașul, plecându-se, de-odată
In clipa unui fulger zăresce... pe-al său tată!

IV

B L E S T E M U L

O! cruntă făr-de-lege! Pecat fără ertare!
Cumplitul, paricidul încremenit apare
De spaima ce 'l cuprinde, spăimântător, la focul
Aprins cu repeziciune de fulgeri în tot locul.

Pădurea 'ntrégă arde cu negrele-î pécate
Lățind luminii pe ceruri, pe dealuri depărtate,
Și óspeții prădalnici în sboruri sgomotóse

Se duc, vîrtej fantastic, cu țipete fioróse,
Pădurea arde! braziî s'apînd ca nalte torții,
Sub bolte 'nflăcărate trec victimele morții,
Lung șir de spectri paliđi ce merg ca să arate
Luî Sânger a lor fețe și rănî nevindecate.

De-odată prin vuirea de vaiete 'n mulțime,
Prin miile de glasurî ce 'l muștră cu asprime
Și mai presus de svonul pădurii ce trăsnesce
Un glas din altă lume se 'nalță și graiesce :

«Tu, proklet, ucigașe! infame paricide!
«Tu pentru care astă-đi tot Iadul se deschide,
«Tu răpitor de đile cui ți-aú dat viață, nume!
«Atuncî a ta osândă sfîrșit să aibă 'n lume,
«Când astă buturugă de arbor ars sub care
«Părintele têu zace ucis, fără suflare,
«Va da și florî și frunze, etern fiind udată
«Cu apa cea din vale în gura ta cărată.
«Iar pân'atuncî, iazmă ce a născut păcatul,
«Legată 'n înfrățire cu răul, ne'mpăcatul,
«In viață și 'n mormentu-ți în veci să nu guștî pace
«Și cugetul din tine s'auđi că nu mai tace.
«Să nu privești tu cerul și omenirea 'n față!
«De foc să 'ți fie apa și sórele de ghiață!
«Să bată 'n tine biciul urgiilor turbate
«Pân n'a mai fi pe tine loc, unde a mai bate!

«Toți șerpii de pe lume să iasă 'n a ta cale!
«Să 'ntîmpini numai ură, să nu simți de cât jale!
«Să chemi cumplita mörte și ea l'a ta chemare
«Să rîdă, să te lase luptând cu-a ta muștrare,
«Incât s'ajungă tu însu-ți a te feri de tine
«Prin ultima ta crimă, uciderea de sine!
«Blestem! blestem pe capu-ți în lunga vecinicie!
«A ta cenușă péră în vînt și négră fie!»

v

P E D E A P S A

Trecut-a jumătate de secol pe astă lume.
Din codru nu rămas-a decât hidosu-î nume;
Pe unde-a fost odată stejarul, bradul, plopul,
Desime uriașă ce-a înfruntat potopul,
E numai câmp de petre, gol, trist, secăt de sóre,
De care fug și vultură și fiare răpitoare.
Nică scaiul, nică urzica pe sínul lui nu creșce,
In veci dorita ploaie, nică roua nu 'l stropesce,
Iar dac'un nor se sparge de-asupra-î câte-odată,
Cu lacrimi lungi de sânge e plóea-amestecată.
De câmpul cel de gróză chiar gîndul se feresce;

Chiar crivățul pe margini din sboru-î se opresce,
Atât este de mare pe locul de anatemuri
Urgia ne 'mpăcată cereștilor blăstemuri!

Și însă-un om în sóre, om singur... cine-ar crede?
Pe-a dealului cărare un om acum se vede!
Bătrân ca lumea, gârbov, sub vântul relei sórte,
El pare că de secolî a fost uitat de mórte,
Pleşuv, pe a lui frunte pârlită, nesenină,
Trec nori de gânduri negri, sub care ea se 'nclină
Și desele sbírcele pe ea sunt împletite
Precum o țesătură de fire încălcite.
Sprincenele lui albe pe ochii lui se plécă
Lăsând de-abia prin ele lumina ca să trecă,
Iar barba-î lungă, aspră se târie 'n cărare,
Pe când el se tot urcă pe brânci, fără 'ncetare.

De-o jumătate secol, sub gândul ce 'l omórá,
El în genunchi se suie, și 'n genunchi coboară
Pe culmea vírfuită cu-o négră buturugă,
Și tot șoptește 'n sine o mult duiósă rugă.
Sěrmanul! merge 'n vale de 'și umple gura plină
Cu apă de isvóre, vioae, cristalină,
Apoi se întórce iară-și la deal, pe culmea arsă

Și 'ncet la rădęcina copacului o varsă,
O varsă tótă, tótă! făr' a lăsa din gură
Să lunea în peptu-î măcar o picătură;
Dar vai! trec nopți, trec ęile, trec anı și cât
[muncește
Zadarnic! buturuga nu mai reinverdește!

VI

E R T A R E A

Ađi cerul e mai aspru! cad raęe înfocate
Și setea linge peatra isvórelor secate!
O gură, numai una de apă mai rămâne...
Bětrânul, neertatul, cu focul în plămâne,
O sórbe 'n gură-ı, plécă, se urcă iar din vale
Târîndu-se pe cóte, pe brâncı în cruda-ı cale,
Și ruptı 'ı sunt genunchiı, și rupte-a sale cóte,
Și sângele-ı se scurge, și cade, nu mai póte
Căci drumul se lungeste cu cât și setea-ı cresce...
Dar iată că la mijloc de cale se oprește!

El vede-o păsărică pe jumătate mórtă;
In palmă-ı o cuprinde, la gura lui o pórtă

Și cu o picătură prielnic o adapă
Făr'a înghiți, sărmanul, măcar un pic de apă!

Re'nvie păsărica încet din amorțire
Și 'n ceruri se înaltă cu-o vie ciripire.

Minune! iată cerul deschis se ilumină
De-o tainică auroră feerică, divină,
Atât de strălucindă, cât însuși mândrul sóre
Se stinge ca steluța la a sórelui splendóre,
Ș'un glas pëtruns de milă, duios de bunătate
Din cer grăesce: «Sânger, ertat ești de păcate!
«Mult rău o faptă bună în ceruri cumpănesce;
«O biată păsărică de muncă te izbăvesce!»

Gruș-Sânger nalță fruntea... El vede cu uimire
Pe fața părintescă o dulce 'nduioșire;
El vede a lui victime cu ângeră adunate
In brațe-le deschise chemându-l ca pe-un frate;
Și vede ca prin farmec pe trunchiul fără viață
Crescând vlăstări frumoșe cu veselă verdéță,
Și 'n vârful o flóre albă ce cade pe-a lui frunte
Ca semn de încetare a chinurilor crunte.

Ertatul, ȃice : «D6mne! p6rinte!... 6ndurare!...
Și cade și se stinge cu-o lin6 suspinare.

Se spune c6 pe locul, unde a murit s6rmanul,
Un arbor mic, s6lbatic, r6sare pe tot anul
Av6nd o p6s6ric6 6n v6rf, cu glas de 6nger...
El p6rt6 p6me roșii și numele de *S6nger*.

BIBLIOTECA CENTRALĂ

UNIVERSITĂȚII

LEGENDA LĂCRĂMIÓREI

I

In raiú nicí o minune plăcută nu lipsia,
Vězduhul lin, rěcóre, a criní amirosia,

Căcí albele potire în vecí tot înflorite
Scoteaú din a lor sinurí arome nesfírşite.

Lumina era móle şi 'ndemnătóre şoptíí.
Nicí nóptea urma đileí, nicí điuva urma noptíí.

Prin arborí cãntaú pasėrí, prin aġer sburaú ângerí,
Şi nu gãseaú rěsunset în el a lumií plângerí;

Căci scris era pe ceruri, pe frunze și pe unde:
«Nici umbra de durere aice nu pătrunde.»

Pe maluri verzi, frumoase de riuri limpezi
Stau sufletele blânde, iubinde, fericite,

Gustând în liniștire ceresca veselie
Ce 'n fie-care clipă cuprinde o vecinicie.

Dulce-adăpost de pace, grădină 'ncântătoare
Avea orî-ce minune, dar îi lipsia o flóre.

II

Și iată că sosește un óspe de pe lume,
Un suflet alb și tînér pe-un nor de dulci parfume;

Iar sufletele tóte îi es lui înainte,
Primindu-l cu zîmbire, cu gingașe cuvinte,

Și 'l dic: «In raiul nostru bine-ai sosit, copile!
«Curând plecași din viață! Nu plângi a tale zile?»

—«Nu, căci am dat o clipă de viață trecătoare
«Pe alta mai ferice și 'n veci neperitoare.»

—«Și nu 'ți e dor acuma de lumea pământescă?»
—«Nu, căci mai mult îmi place întinderea cerescă.»

—«Cum ? Nu lași nici o jale pe urma ta duiosă?»
—«Ah! las o mamă scumpă, o mamă dragăstosă,
«Și vecinic după dânsa voi plânge cu durere!»

Țicând, copilul plânge lipsit de mângăiere,
Și lacrămile-î calde se schimbă 'n Lăcrămiore.

De atunci nu mai e lipsă în raiu de nici o flóre!

PENEȘ CURCANUL

Plăcut-am noă din Vaslui
Și cu sergentul dece,
Și nu-î era, dău, nimăru
În pept inima rece.
Voioși ca șoimul cel ușor
Ce sbóră de pe munte
Aveam chiar pene la picior,
Ș'aveam și pene 'n frunte.

Toți Dorobanți, toți căciulari,
Români de viță veche,
Purtând opincă, suman, itari
Și cușma pe-o ureche.
Ne dase nume de Curcani
Un hătru bun de glume,
Noi am schimbat lângă Balcani
Porecla în Renum!

Din câmp, de-acasă, de la plug
Plecat-am astă vară
Ca să scăpăm de Turci, de jug
Sărmana scumpă țară.
Așa ne spuse'n graiul său
Sergentul Mătrăgună,
Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
Ne-am dus cu voe bună.

Orî cine 'n cale ne 'ntâlnea
Cântând în gura mare,
Stătea pe loc, s'adimenea
Cuprins de admirare;
Apoi în trecăt ne 'ntreba
De mergem la vr'o nuntă?
Noi răspundeam în hohot: ba,
«Sburăm la luptă cruntă!»

— Cu dîle mergeți, dragii mei,
«Și să veniți cu dîle!»
Ziceau atunci bătrîni, femei
Și preoți și copile;
Dar cel sergent făr' de musteți
Răcnea: «Să n'aveți tîmă
Românul are șapte vieți
«In pieptu-î de aramă!»

Ah! cui ar fi trecut prin gând
Ș'ar fi crețut vr'odată
Că mulți lipsi-vor în curênd
Din mândra noastră cétă!
Priviți! din noă câți eram
Și cu sergentul zece,
Rēmas'am singur eū... și am
In piept inima rece!

Crud e când intră prin stejari
Năprasnica secure
De-abate toți copaciī mari
Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumēi négră stea
Când mórtea nemilósă
Ca'n codru viū pătrunde 'n ea
Și când securea-ī cósă!

Copiī! aduceți un ulcior
De apă de sub stâncă
Să sting pojarul meū de dor
Și jalea mea adâncă.
Ah! ochi-mī sunt plini de scintei
Și mult cumplit mă dóre
Când mă gândesc la frațiī mei
Cu toți periți în flóre.

Cobuz ciobanu 'n Calafat
Cânta voios din fluer,
Iar noi jucam hora din sat
Rîdînd de-a boambeî şuer.
De-odat' o schijă de obuz
Trăsnind,... mânca-o-ar focul!
Retéză capul lui Cobuz
Ş'ast-fel ne curmă jocul.

Trei zile 'n urmă am răsbit
Prin Dunărea umflată
Şi nu departe-am tăbărit
De Plevna blestemată.
In faţa noastră se 'nălţa
A Griviţei redută,
Balaur crunt ce-ameninţa
Cu ghiara-î nevădută.

Dar şi noi încă o pândeam
Cum se pîndeşte-o fiară,
Şi tot chiteam şi ne gîndeam
Cum să ne cadă 'n ghiară?
Din dorî în dorî şi Turci şi noi
Svêrlém în aer plumbii
Cum svêrlî grăunţi de popuşoi
Ca să hrănescî porumbii.

Și tunuri sute bubuău...
Se clătina pământul !
Și miș de bombe vîjiéu
Trecênd în sbor ca vîntul.
Ședea ascuns Turcu 'n ocol
Ca ursu 'n vizunie.
Pe cînd trăgém noi tot în gol,
El tot în carne vie...

Ținteș era dibaciū tunar
Căci tóte-a lui ghiulele,
Lovéu turcescul furnicar,
Ducênd mórtea cu ele.
Dar într'o țî veni din fort
Un glonte, numai unul,
Și bietul Ținteș căđu mort,
Imbrățișându-și tunul.

Pe-o nópte órbă Bran și Vlad
Eraū în sentinele.
Ferbea vèzduhul ca un iad,
De bómbe, de șrapnele.
In đorî gășita-am pe-amëndoi
Tăiați de iatagane,
Alăturate c'un moviloii
De leșuri musulmane.

Sermaniï ! bine s'aũ luptat
Cu lifta cea pãgãna,
Și chiar murind ei n'aũ lãsat,
Sã cad' arma din mãna,
Dar ce folos ceta scãdea !
Ș'acuma rãmãsesse
Cinci numai, cinci flãcãi din ea
Și cu sergentul șese !...

Veni și ȃiua de asalt,
Cea ȃi de sãnge udã !
Pãrea tot omul mãi ãnalt
Fațã cu mórtea crudã.
Sergentul nostru puiũ de zmeũ,
Ne ȃis'aste cuvinte :
«Cãt n'om fi morțĩ, voi cinci și eũ
«Copiĩ, tot ãnainte !»

Fãcẽnd trei cruci, noi am rãspuns :
«Amin ! și Dómne-ajutã !»
Apoi la fugã am ãmpuns
Spre a Turcilor redutã.
Alelei ! Dómne, cum sburaũ
Voiniciĩ toți cu mine !
Și cum la șanțurĩ alergãũ
Cu scãrĩ și cu fașine !

Eată-ne ajunși!... încă un pas.

Ura! 'nainte, ura!...

Dar mulți rămân fără de glas.

Le 'nchide mórtea gura!

Reduta 'n noi răpede-un foc

Cât nu'l încape gândul.

Un șir întreg s'abate 'n loc

Dar altul îi ia rândul.

Burcel în șanț móre sdrobind

O tidvă păgânescă.

Șoimu 'n redan cade răcnind:

«Moldova să trăescă!»

Doi frați Călini, ciunțiți de vii,

Se svîrcolesc în sânge;

Nici unul însă, dragi copii,

Nici unul nu se plânge.

Atunci vitézul Căpitan,

Cu-o largă brazdă 'n frunte,

Strigă voios: cine-î Curcan

«Să fie Șoim de munte!»

Cu stégu 'n mână, el sprintenel

Viū sue-o scară 'naltă.

Eū cu sergentul după el

Sărim de la olaltă.

Prin foc, prin spăngi, prin glonți, prin fum,
Prin miș de baionete,
Urcăm, luptăm... eată-ne acum
Sus, sus, la parapete.
Allah! Allah! Turcii răcnescū,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem stégul Românesc
Pe crâncena redută.

Ura! măreț se 'nalță 'n vînt
Stindardul României!
Noi însă zacem la pământ,
Căduți prada urgiei!
Sergentul móre șuerând
Pe Turci în risipire,
Ear căpitanul admirând
Stindardu 'n filfiire!

Și eū când ochii am închis,
Când mî-am luat osînda:
«Ah! pot să mor de-acum, am zis
«A noastră e isbânda!»
Apoi când earășî m'am trezit
Din nóptea cea amară,
Colea pe rănî eū am găsit
Virtutea Militară!....

Ah! da-o-ar Domnul să-mă îndrept
Acastă mână ruptă.
Să-mă vindec rănile din pept,
Ear să mă întorc la luptă,
Căci nu-î mai scump nimica azi
Pe lumea pământescă
De cât un nume de vitez
Și mórtea vitejescă!

SERGEANTUL

Pre drumul de costișe ce duce la Vaslui
Venia un om, cu jale zicând în gândul lui:
«Maî lungă-mî pare calea acum la 'ntors acasă...
«Aș vrea să sbor dar rana din pulpă nu mă lasă!»
Și bietul om slab, palid, având sumanul rupt
Și o cămașă ruptă bucăți pe dedesupt,
Pâșea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui față
Sbura ca o lumină de glorie măreță,
Și 'n ochii lui de vultur adînci, vioi și mari
Trecéu luciôse umbre de eroi legendari.
Opinca-î era spartă, căciula desfundată
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică-î era haina dar strălucea pe ea
Și crucea Sfântul Gheorghe ș'a României Stea.

Românul venea singur pe drumul plin de sóre
Când eată că aude fanfare sunătóre,
Şi vede nu departe în faţa lui venind
Un corp de óste mândră în aur strălucind.
Eraū trei bataliÓne de garda 'mpĕrătĕscă
Mergĕnd voios la Plevna cu dor s'o cucerĕscă.
In frunte-ĭ Colonelul semeţ, pe calu-ĭ pag,
La bravii sĕi tovarăşĭ privea ades cu drag,
Şi inima în peptu-ĭ bătea cu foc, deşteaptă,
Căci el visa, privindu-ĭ, la lupta ce-ĭ aştéptă.

De-odat' el dă cu ochiĭ de sarbedul Român
Ce stase 'n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Şi mult se minunĕză şi nicĭ că-ĭ vine-a crede,
Când crucea Sfintul Gheorghe pe sĭnul lui o
[vede.

Ş'opreşte regimentul, ear bravul Colonel
Se 'nchină la drumeţul, s'apropie de el
Şi-ĭ đice cu blăndeţă: — De unde viĭ, strĕine?
— Vin tocmaĭ de la Plevna. — Cum e acolo? —
[Bine!

— Dar aste decoraţiĭ cum, cine Ńi le-aū dat?
— Chiar Domnitorul nostru ş'al vostru Impĕrat.
— Dar pentru care fapte? — Ştiu eū?... Ci că
[drept plată

«Că am luat eū stĕgul reduteĭ... şi pe dată
«Cu el, strĕpunşĭ de glonţurĭ, ne-am prăbuşit în
[şanţ...»

— Dar ce rang ai, voinice? — Am rang... de Do-
[robant! —
Atuncea Colonelul dând mâna cu Sergentul,
Sn 'ntorce, dă un ordin... Pe loc tot regimentul
Se 'nșiră, pörtă arma, salută cu onor
Românul care plécă trăgênd al lui picior.

Mircești, Decembre, 1877.

V. ALECSANDRI

DUMBRAVA ROȘIE

POEM ISTORIC

(1497)

DEDICAT AMICULUI MEU C. NEGRE

VISUL LUI ALBERT

Albert, craiul Lehieî, făcut-aũ un vis mare,
Un vis de nãvãlire, de 'nvingerĩ glorióse!
El se vëdũ puternic, pe-un armãsar cãlare,
Infiorãnd cu spada-ĩ popóre numeróse.

Din Meađã-đi ferbinte în recea Meađã-nópte,
Din Rësaritul mãndru l'Apusul lucitor
El auđi prin visu-ĩ miĩ, miĩ de miĩ de șópte
Crescënd în sgomot falnic, gigantic, imnãtor,
Un uragan de glasuĩ ce clocotea prin lume
Purtãnd, nãlțãnd cu falã un nume... al seũ nume!

Albert, craiul Lehieî, trufaș, semeș, ușor,
Adimenit, se crede stăpân pe viitor,
Ș'aruncă ochi de pradă pe țerile vecine :
«Care din ele, ȃice, mî-ar cuveni mai bine?»
El stă pușin pe gîndurî, apoi cu mare glas :
«Moldova este pragul întîiului meu pas !
«In țara acea mică, neîncetat lovită
«De dușmanî fără număr și 'n vecî nebiruită,
«In care toșî bărbașii sunt zmeî ce s'aũ luptat
«Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încrunțat,
«Și unde pe sub érbă cîmpiile frumoșe
«Ascund troene albe de-a dușmanilor óse,
«Un Domn vitéz, un Stefan, adună de mulșî anî
«O glorie ce-î demnă de-aî lumii suveranî.
«Voiũ merge la Moldova, la Stefan drept voiũ
[merge
«Și luciul de pe frunte-î cu spada mea voiũ șterge,
«Ear lumea îngrozită, privind spre Részarit,
«Vedea-va 'n loc de sóre al meu chip strălucit!»

A ȃis, și 'n nerăbdare-î pe lângă el în grabă
Adună-a lui armată deprinsă la omor,
Ordie numérosă de fére ce se 'ntrebă :
«Spre care orizonurî sălta-vom noi în sbor ?
«In care parte 'î hoitul promis l'a nóstre ghiare ?

«Să 'l rupem într'o clipă, să 'l ródem, înghițim!
«In care țări, teutone, române orî maghiare,
«Vrea Albert, Craiul nostru, pustiul să 'l lățim?»

Așa șicea cu fală a lui Albert oștime
In cete adunate pe câmpul de Dombrova.
Când, prin vėzduh de-odată, o gură din mulțime
Rosti cu glas de taur sėlbatic: la Moldova!
Ura! strigă Lehimea întocmai ca un tunet,
Și văi și munți și codri răspunseră 'n resunet
Ura!... și 'n dor de sânge armata crunt aprinsă
Ca un șioiú de tómnă pe drumurî se întinde
Cu tunurî largi și grele, cu flinte lungi, cu spade
Ce viú luciaú la șoldurî și 'n tēcă zîngheniaú,
Cu armăsarî sburdalnicî ce vesel necheziaú,
Mergênd toți, cai și ómenî, să calce și să prade.

In fruntea lor magnașîi mândri, bėtrânî și tinerî:
Toporski, veteranul ce pórtă barbă albă,
Incongiurat de némurî: feciorî, nepoșî și ginerî
Formându-î o viteză și gloriósă salbă.

Grodeck, șis *falcă-tare*, ce 'n gândul lui se jură,
Atășî Români să darne cășî are dinșî in gură.

Zcîusko, neimpăcatul cu brațe lungi și tari,
Care 'n Bugeac ucis-a trei sute de Tătarî.

Biela cel nalt, subțire ca trestia de baltă,
Ce 'n luptă sângerósă ca dēnsa se mlădie

Cu sabia-ı turcescă tăind în carne vie,
Pe când fugaru-ı sprinten nechéză, mușcă, saltă.

Gorow și Zablowski, amici jurați pe mórte
Să 'mpartă sórta bună, să 'nvingă rele sórte,
Și care în trei rënduri scăpat-au din robie
Prin degetele morții trecënd cu vitejie.
Ei sbor pe doı caı gemeni, rîdënd în hohot mare
Cu alți ca dênșii tineri, baronı, comți, Palatinı :
Glence din Pocuția, Zbaloș Litfan ce are
Un cârd pletos de zimbri în codri de arini,
Gavril din Moravița, frați Grotov, Huminski,
Mardela Veneticul, Tecelski și Pruhninski,
Iarmeric Mazovitul și Kozjatic Ucranel
Ce cresce caı sêlbaticı și 'ı prinde cu arcanul.

Ei merg, bătënd din pintenı!... Sburdalnica lor
[cétă

Străluce de departe în haine poleite :
Dulămi cu flori de aur la pept împodobite
Și 'ncinse cu paftale de pétră nestimată.
Cıapce purtând un vultur și pene la mijloc,
Incălțăminte roșii de pele de Maroc,
Și frêe țintuite și argintate șele
Și armoriı cusute pe colțuri de harșele.

Ei merg, precum ar merge la simplă vênătoare,
Glumind în nepăsare de mórtea ce-au să 'nfrunte,
Urmați de stéguri multe, urmând un foc de sóre

Pe Hatmanî, capî de oaste, cu Albert Craiû 'n
[frunte...

Şi ast-fel în Moldova eî daû cu toţi năvală!
Dar, când trecù hotarul, al Regeluî cal tare
Se poticni... O buhnă ţipă în çiuva mare,
Şi mórtea 'şî găti cósă în acea çî fatală!

ȚARA ÎN PICIÓRE

Ce vuet lung de care, ce tropot surd de vite,
 Ce frémăt de suspinuri, de glasuri năbușite
 S'aud în sînul noptii prin négra 'ntunecime
 Și către munți se 'ndrăptă l'a codrilor desime?
 Din când în când sub nourî, trecênd ca o săgétă,
 Clipesce o lumină, și ca prin vis arată
 Bêtrâni cu fruntea gólă plecată spre pămênt,
 Femei cu prunci în brațe și pletele în vînt,
 Copile spăimêntate mănând turme de oi
 Și flăcăiași în fugă mănând cârduri de boi.
 Pe jos, pe cai, în grabă toți părăsindu-și satul,
 Fugind cu vaet, lacrămî, căci 'i-a ajuns pécatul,
 Se duc pribegî și paliđi să cate-adăpostiri
 În fund de codri, 'n peșteri, în sîn de mănăstiri.

Dar unde sunt bărbații, voiniciți, juniți, tariți,
Să 'și apere părinții, nevestele și prunciți?
Când suflă grea furtună pe ramurile lunciți
Ș'o sgudue ș'o daramă, ah! unde sunt stejariți?
Stejariți sunt la locul lor față cu furtuna!

Acum de țece țeile și țece noțți tot-una
Din munți și pân' la Nistru, pe culme și pe deluri
Lungți buciume răsună dând tainice semnaluri;
Și călărași din fugă prin sate, prin orașe
Crainesc: «Săriți cu toțiți pe Liftele trufașe!
«Vitezul Stefan Vodă vę chiamă 'n vitejie.
«Cine 'i mișel să fugă: cine 'i Român să vie?»
Toțiți au răsuns: «Trăescă Moldova!» și s'au dus.

Pe loc tot omul verde ce pörtă capul sus
'Și-a sărutat odorii, 'și-a ascuțit toporul,
'Și-a prins din câmp fugarul ce 'i sprinten ca o
[ciută,
Apoi, făcându-și cruce, țeicând un «Dómne-ajută!»
Ca șoimul de la cuibu-ți voios 'și-au luat sborul.

Ast-fel din țara 'ntręgă plec cete inmiite
Cu arce, barde, cöse și ghióge țintuite,

Purtând căciulă de óie, mintene 'n floră cusute
Și barbe neatînse, al bėrbăției semn.

Ei merg de-adrept prin codri, pe lungi cărări
[perdute,

Călări pe șele góle cu scările de lemn,
Și trec în sbor prin arbori ca demoni de urgie,
Și umbra scânteiază de-ai ochilor mânie.

Tot ast-fel și boerii, stăpâni de moși,
Incongiurați de glóte, din casele lor plécă
Privind cu mulțumire sburdalnicii lor fi,
Cum sciú să 'și pórtē caii și 'n fugă să se 'ntrécă.
Soții, surori și mame suspină 'n urma lor;
Dar ei alerg ferice la cāmpul de omor.

Coman de la Comana, un uriaș de munte
Ce intră prin bărlóge și prinde urși vii,
Aduce după dēnsul mulți vėnători de frunte,
Născuți pe plaiuri nalte, trăiți în vijelii.

Balaur de la Galu, Ciolpan din Pipirig,
Rid și de frigul morții cum rídú de-al ernei frig;
Și mulți cobor din munte ca lava din vulcan,
De soiul lui Balaur, de soiul lui Ciolpan.

Velcea, bastard lui Șerpe, ca șerpele de apă
Alunecă prin dușmani și mult cumplit îi mușcă,
In luptă, când 'i-e sete, cu sange se adapă

Și drept potir el are o țevie de pușcă.
 El vine din Hêrtópe cu Purice-Movilă
 Și cu Roman-Pribégul ce nu mai știu de milă.

Skeeanul și Mircescul, vecinî de pe Siret,
 Invingători de Ungurî, s'aũ prins cu jurãment
 Nicî chiar sub brațul morții să nu dea îndărăt
 Pân' n'or intra cu Léhul pe-al Léhului pãmênt,
 Și Zimbrul de la Skee și Zimbrul din Mircescî
 Se duc să iea în córne pe vulturiî Leșescî.

Bêtrânul Matei Cârjă are 'mprejurul lui
 Cincî sute de nãprasnicî ce vin despre Vaslui,
 Toți Racovenî!.. ear Cârjă, om înțelept și harnic,
 E 'n flóre când se simte călare pe Șargan.
 Glumeț, îi place-a dice lui Negrea, vitez darnic:
 «Am să mă fac, nepóte, din Cârjă buzdugan!»
 Negrea, zîbind, răspunde: «Aî cârja bêtrâneții
 «La sfaturî, ear în luptă aî brațul tinereții.»
 Și, ajungênd cu toții la Racova de vale,
 O cruce luminósă le se-arêta în cale.

Așa cu mic, cu mare, apêrătoriî țerii,
 Eșiți ca frunđa 'n codri la vântul primăverii,
 Din văi adâncî se urcă, din piscurî se cobor.
 Trec rîpele în salturî, trec riurile 'n not
 Ș'alérgă 'n neodihnă, voiniciî, cât ce pot

La glasul țerii scumpe ce'î chémă 'n ajutor.
Merg uniî cu grăbire spre codrii Bucovinei
Ș'acolo se adună la strîmtele potici,
Pândind, ca vênătoriî mișcările jivineî,
Și tot rugând: «Fă Dómne, să trecă pe aici!»
Merg alțiî la Sucéva să facă pe Albert
A perde óste multă și mult timp în deșert;
Ear alțiî la Cotnarul iubit și potgoriü,
Pe unde staü cu óstea, Bogdan, domnescul fiü,
Tëut cu mintea cóptă, Costea cu ochiü semeț,
Și Trotușan și Boldur cu suflet îndrăzneț,
Și unde Stefan Vodă înfipt-a stégul sëü,
Strigând la cer: «Ajută'mî, o! Sfinte Dumneđeü!»

III

TABĂRA LEȘESCĂ

Pe-o culme prelungită ard mii și mii de focuri
 Ca stele semănate în numeroase locuri.
 Se pare că tot cerul căzut e pre pământ
 Și c'a rămas în urmă-î un haos, un mormânt,
 Atâta întristare, ș'atâta 'ntunecime
 Imprăștie pe boltă-î a norilor desime.

Un sgomot lung se 'nalță din culmea luminată
 Unindu-se în aer cu tunete ceresci.
 E sgomotul orgiei!... ear zarea depărtată
 Roșesce 'n foc de codri și sate romănesci.

Aici beții și danțurî și chiote voióse,
 In fund suspinurî, vaet și plângerî dureróse!

Aici de pofte rele sunt ochii toți aprinși,
Acolo curge sânge, acolo 's ochii stinși,
Căci astăzi celebréză Lehimea 'n sêrbătóre
Victoria dorită a țilei viitóre!

Ostașii pretutindenî, formați în dese grupe,
Frig boi întregi, rup cărnuri ca lupii flămânziți,
Desfundă largi antale, béu lacom fără cupe,
Se cêrtă, rîd, în hohot și urlă răgușiți.
Ca dênșii, câni de lagăr la praznic luând parte.
Schelălăescú sêlbatic, rod ósele de-oparte
In mijlocul orgiei turbate ce tot cresce.

Și însê vântul noptii prin lagăr vijiesce
Ș'un glas din umbra négră la toți strigând de-a
[rêndul :
«Orbî! orbî! la masa morții voi vè mâncați co
[mândul! »

Și însê vântul noptii prin corturi vijiesce,
De tunete cumplite vèzduhul clocotesc
Ș'un glas perdut în umbră tot strigă ne 'ncetat:
«Orbî! orbî! mórtea v'așteptă c'un ultim sãrutat!»

Cortul regal e splendid! Duzinî de candelabre
Revarsă-a lor lumină pe-o masă ce se 'ntinde
Sub table încărcate de scule și merinde
Și sticle largi cu vinuri Spaniole și Calabre.
In mijloc stă 'n ivelă un cerb de patru ani,
Incins pe-a sale laturî cu șirurî de fasanî,
Și doue piramide de fructe mai alese,
In Asia 'nflorite, crescute și culese.

Albert în fruntea mesei lucește ca un sóre
Inconjurat de óspeți în haine de splendóre.
La drépta-î al sėu frate mai june, Sigismund,
Apare 'ntr'o dulamă de roș postav de Lund.
La stânga-al Cameniței episcop vechiú, Lonzinski,
S'alătura cu dênșii se vede: Sbignew Tenczynski,
Cu Herbor Lucasievitz, Padlowski, Castelanul
Radomieî, și Creslaú Roza, numit Decanul,
Și graf Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei,
Care-a adus la luptă cincî sute de Cruciați,
Și falnicii Toporski, vechi neaoși de-ai Lehieî,
Și alți de frunte nobili, din cei mai însėmnați.
Toți gustă din merinde, deșértă largi pahare
In sunetul metalic de vesele fanfare;
Și sângele prin vine se scurge mai ferbinte,
Ș'avėntul crește 'n suflet și nebunia 'n minte...

Când regele ridică o cupă de vin plină
Și glasul său puternic acest toast închină :

« Eū Albert, Domnul vostru, și al Lehieī Rege,

« Intrat-am în Moldova ca leū învingător !

« Mâni este ȃiua lupteī... Nimic nu s'a alege

« De Stefan al Moldoveī și de al său popor.

« Cum béū această cupă, așa mândra Lehie

« Să 'nghită-acéstă țară ! Așa să fie ! »

« Fie ! »

« Vivat ! Ura ! trăescă Albert mult glorios ! »

Răspund meseniī aprigi c'un răcnet sgomotos

Și lagărul răsună în lungă depărtare...

Dar eată că la ușă un om străin apare

Cu peptul gol, cu pērul în vânt, cu ochiū focos ;

El spre Albert țintesce privirea-ī rătēcită,

Face doī pași și strigă : « Deșértă-ți cupa jos,

« Albert ! de sōrte rele 'ți-e cupa otrăvită. »

Toți se reped c'un urlet și mâna pe el pun,

« Lăsați'l, ȃice craiul ; e Sropski cel nebun ! »

Și ear înalță cupa rîdēnd de-o așa larmă...

Dar cupa lângă buze-ī în mâna lui se sfarmă,

Ș'un trăsnet lung de-odată în ceruri bubuiesce,

Și 'n cortul plin de umbră furtuna năvălesce,

Și masa se rēstōrnă, și cortul se urducă...

Ear pe câmpii, sub fulgeri, alérgă o nălucă.

TABĂRA ROMÂNĂ

 tină ră pădure de ulm și de stejari
 Ascunde-óstea română prin juni și tufari.
 Misterul și tăcerea în sînul ei domnesc,
 Dar marginile sale sunt palid luate
 De flăcările triste ce pâlpe în sate
 Și veselele focuri din lagărul Leșesc.

Prin arbori și prin ramuri, din virfură pân' în
 Din când în când lucește oțel de săbi și góle [póle
 Și ochi de lei, de vulturi, de leopardi sălbatici
 Ce ard sub vëlul nopții ca nisce roși jaratici,
 Căci ei s'ațint cu jale și se opresc cu ură
 Din zarea 'nflăcărata pe lagărul vecin,
 Și tot Românul 'n suflet pe sufletu-și se jură,
 Cu-al dușmanilor sânge să stingă-al țării chin.

Dor crunt de răsbunare! greu, aspru jurământ
Ce sapă 'n întuneric un larg, profund mormânt!

Ici, colo, prin poene staă pâlcuři de oștenī:

Arcași de la Soroca, năprasnici Orheieni,

Aproși, Copii de casă, Curteni și Lefeciū,

Toți, ómenī tari ca vīna și oțeliți în foc,

Deprinși a-și trăi traiul în timpī de voiniciū

Ș'a da mâna cu mórtea făr' a mișca din loc.

Ei pórtă pe-a lor frunte, pe brațele lor gróse

Și 'n peptuři brazde multe, hieroglife sfinte

Cu paloșul săpate, ce spun ș'aduc aminte

De lupte uriașe, de fapte glorióse!

Și 'n viață-ī fie-care și-a câștigat un nume,

O falnică poreclă, un titlu de strămoș:

Mihul, Păun de codru, Balaur, Alimoș,

Ursul și Pală-dalbă, Grozan și Sparge-lume!

Eroī de vechī balade ce s'aū păstrat în minți

Trecând în moștenire la fiū de la părinți.

Lungiți pe mușchiul verde și domolind fugariū

Ce sburdă pe 'ntuneric și desfrunđesc tufariū,

Voiniciū bunī de luptă și bucuroși de glumă,

Ast-fel grăiesc:

— «Grozane! ce-o fi țiua de mâne?

— «O fi la uniū mumă, o fi la alțiū ciumă,

«Amară pentru Lifte, și dulce la Români.

— «Amin! să dee Domnul!»

— «Va da, mări Pală-dalbă!

«Ș'o fi precum la Baia, n'o fi ca 'n Valea-Albă,

«Unde-am vădut pe Ursul gonit de șese Turci.»

— «Gonitu m'aū pe mine, dar 'i-am urcat în furci!»

— «Va fi precum la Scheie, unde-ați vădut în silă

«Maghiari schimbați în iepuri, ș'un Purice 'n Mo-

[vilă.

«Va fi precum la Lipneț cu dumbrăvióra verde,

«La Racova, pe unde și ați Turcul se perde,

«La Grumăzesci, pe maluri, unde Cazacul Jură

«Pe mine, chiar pe mine m'a încrestat la gură!»

— «Te-a încrestat păgânul, dar când el vru de viū

«In not să trecă Nistrul, o păți rău, fărtate,

«Căci de pe mal în fugă tu 'i-ai sărit pe spate

«Și 'l-ai trimis sub Nistru, să 'și cate un sicriū.»

— «Bine 'i făcuși, Grozane! E scris în cele sfinte:

«Chiar apele să fie vrăjmașilor morminte!»

— «Așa e țara noastră!... e bună pentru vii,

«Și pentru morți e bună.»

— «De-aceea 'n astă țară

«Veciniī daū năvală cu sutele de miī.

«Urīnd vieața la dēnșii, le place-aici să péră!»

— Le place dar, Păune, și noi le facem placul.

«Ei cred că-aici e raiul, ș'aici găesc pe dracul.»

— «Și cum să nu 'l găescă ordiile nebune,

«Când Ștefan e 'n picioré, când versul lui ne spune:

Stefan, Stefan Domn cel Mare,
Sémăn pe lume nu are
De cât numai mândrul Sóre!

Din Sucéva când el sare,
Pune dreptul la hotare
Ca un zid de apërare!

Brațul lui făr' încetare
Bate ordele Tătare,
Bate cetele Maghiare,

Bate Leși din fuga mare,
Bate Turcī pe zmei călare
Și 'i scutește de 'ngropare!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Țara 'i mică, țara 'i tare
Și vrăjmașul spor nu are!

— «Trăescă Stefan Vodă!... Mulți dușmanī vin la
[noī,
«Dar cât vin de năprasnicī, puținī fug înapoī.»

— «Pecatul lor îi mână, sërmaniî, ca pe-o turmă,
«Și mórtea le stă 'n cale, și mórtea le stă 'n urmă».
— «De-aceea la Moldova veđi flóre lângă flóre.
«E îngrășat pămêntul cu sânge.»

— «Așa 'i, frățióre;

«Dar cresc bujoriî mândri din sânge de Român
«Și pălămida négră din sânge de păgân!»

Sub cerul ce s'aprinde și 'n clipă ear se stinge
Vêrsând pe-a lor fețe luminî fulgerătóre,
Așa grăesc bărbațiî ce somnul nu-î atinge
In așteptarea vie a țilei viitóre.

Și pólele păduriî sunt palid lumnate
De flacările roșiî ce pâlpaê în sate,
Și 'n tabêra vecină orgia cea nebună
Ca marea depărtată vuesce sub furtună;
Ear în frunziș Româniî topórele 'și descântă
Și caiî lor dismeardă, și 'n umbră vesel cântă:

«Sunt Român cu patru mânî
«Și am lécurî de păgânî:
«De Tătari am o săgétă,
«De Turcî pala mea cea lată,
«De Lifteni un buzdugan
«Și de Ungurî un arcan!

STEFAN CEL MARE

In mijlocul pădureii este-o poiană lungă
Și largă ce foesce de ómenii ca un roiú.
La capétu-í din drépta se prelungesce-o strungă,
Prin care ostășimea curge ca un șioiú.
Ea intră 'n poiană și se aședă 'n rëndurii,
Privind la o colibă de ramurii de stejar,
In care-o umbră mare de om plecat sub gândurii
Stă pe genunchii, se 'nchină în față c'un altar.

De-odată o lumină fantastic isbucnesce
Din țece nalții mestécăni cu fruntea 'nflăcărată.
Coliba se deschide, umbra se scólă, cresce
Și splendid maiestósă la óste se arată!

Un lung fior pătrunde mulțimea 'n admirare.
Toți ȳicū: «E Stefan! Stefan!»

Dar! Stefan e cel Mare!

Eată'l cărunt, dar încă bărbat între bărbați
Ca muntele Céhlleul prin munții din Carpați!

El întrunesce 'n sine o triplă maiestate:

Acea care-o daū anii la consciinți curate,

Acea care răsfrânge a tronului splendore,

Ș'acea întipărită de fama 'nvingătoare.

Timpul 'i-a pus corónă de-argint, țara, de-aur,

Și gloria mărețā 'i-a pus cununī de laur.

Pe falnicii sēi umeri, cu anii, sunt clădite

Neperitoare sarcinī de fapte strălucite,

Dar, anī și fapte, Stefan nu simte-a lor povară,

Căci dragostea moșiei, ca sfintă primăvară,

În sinu-i înflorește și îl întineresce

Pentru salvarea țării, când țara pătimește.

Eroū plin de lumină, el e menit în lume

Pe secolul ce 'l vede să sape al sēu nume

Și să răspândă raze pe secolī viitorī

Precum un sóre splendid ce sparge deșii nori.

Ființă de-o natură gigantică, divină,

El e de-acei la care istoria se 'nchină,

De-acei, care prin lume, sub pașii lor, cât merg

Las' urme uriașe ce 'n veci nu se mai șterg,

A căror legendă departe mult se 'ntinde

Și 'nchipuirea lumii fantastic o aprinde.

Măreț, în a sa umbră un timp întreg dispărè,
Căci Dumneđeũ pe frunte-ĩ a scris! *Tu veĩ fi*
[mare!]

In mijlocul poenei el se înaintéază,
Se urcă pe-o movilă și ast-fel cuvêntéază:
«Români din tótă țara! Boeri, vechi Căpitanĩ,
«Și voi, feciori de óste!.. Sunt patru-đeci de anĩ,
«Moldova, la *Dreptate*, pe sórta ei stăpână,
«Mĩ-a pus pe cap coróna și buzduganu 'n mână.
«Prin cel A-tot-puternic ce apele închégă
«Păstrat-am până astă-đĩ coróna mea întrégă
«Și buzduganul téfèr, de și pe mulți dușmanĩ
«'I-a doborit, lovindu-ĩ, în patru-đeci de anĩ!
«Dușmanĩ din fundul lumii, păgâni, dușmanĩ vecini
«Si, cine-ar putea crede!... chiar dușmanĩ frați,
[creștinĩ!
«Trufași cu toți, sèlbaticĩ, lacomi, viclenĩ și orbĩ,
«Care 'mprejurul țerii, precum un cãrd de corbĩ,
«Stă gata s'o sfășie... dar n'a vrut Dumneđeũ,
«N'a vrut Moldova, țara vítéază, n'am vrut eũ!...
«Pe Radu, Aron Petru, și Țepeluș hainul
«'I-am frânt!... Maniac Tãtarul și Matias Corvinul

«I-am frânt!... chiar pe sultanul Mehmet-Fatih 'l.
[am frânt!...

«Ș'alți mulți care perit-aū ca pulberea în vânt.

«Voī îi cunósceți bine, vitejiī meī oštenī,
«Voī pardoși de la Lipneț, Vultanī din Rēsboeni,
«Zimbri fioroși din codriī Racovei, aprigi Zmei
«Din Socī, din Catlabuga, din Baia, de la Schei.

«Apērători ai Crucei, voī îi cunósceți bine,
«Căci pentru-a lor risipă ați rēsboit cu mine
«Prin șesuri, munți și cordri, pe érnă, tómnă, vară,
«Făcënd din peptul vostru un zid, hotar de țară,
«Roșind cu-a vostru sânge ferbinte, plin de viață,
«Siretul, Prutul, Nistrul și Dunărea măréță;
«Stând vecinic în picióre, în veci neodihniți,
«De arma, sora vóstră, în veci nedeslipiți,
«Fără copii, soție, o! dragiī meī vultanī,
«Și 'n luptă, tot în luptă, de patru-đeci de ani!

«Ș'acum, când armăsariī Osmanului mărít
«Aruncă largi nechezuri din mândrul Rēsărit,
«Când Mohamed pe ceruri 'și-a svêrlit hamgerul
«Ce, ca o semi-lună, cutreieră tot cerul;
«Când noi oprim cu peptul furtuna păgânéscă
«Ferind de-a sale valuri amvona creștinéscă;
«Acum când toți Creștiniī, Regi, domnitoriī, po-
[poare,
«Ar fi, ca frați de cruce, să 'mpartă-acelaș sóre,

«Priviți!... Pe cerul negru se 'ntinde-un roș de
[sânge,

«Din depărtare suflă un vânt ce geme, plânge

«Și spune că 'n zare ard sate și orașe,

«Căci fére fără nume ucid copii în fașe.

«Și cine óre face acéstă făr'-de-lege?

«Un domn vecin, prieten, un Domn Creștin, un
[Rege!

«Albert, Craiul Lehieí!...

«Albert, de cap ușor,

«Făcut-a un vis mare de Rege 'nvingător,

«Dar n'are el, sërmanul, așa de largă mână,

«Să pótă 'n ea coprinde o patrie română!

«Nici a ajuns Moldova de risul mișelieí,

«Ca s'o răpescă 'n ghére-í un vultur de-a Lehieí!

«Cât va fi în cer o cruce ș'un Stefan pe pă-
[mênt,

«Nimení nu va deschide Moldoveí un mormênt!

«Cât vor călca dușmanií în țară de Români,

«Eí robí vor fi în țară, dar vecinic nu stăpâni!

«De cât Moldova 'n lanțurí, mai bine ștêrsă fie!

«De cât o viață mórtă, mai bine-o mórte vie!

«Româniî din tótă țara, Boerî, vechî Căpitanî,
«Voî toți ai mei tovarăși de patru-șeci de anî!
«Când Albert ne menesce robie, rele sôrte,
«Răspundeți, ce se cade lui Albert?..»

— «Môrte, môrte!»

Strigă poéna; *Môrte!* pădurea clocotesce,
Ș'un sôre roș în cerurî de-odată se ivesce.

— «Fie! le șice Stefan, fie cum cereți voi!...

«La arme! și pe môrte! căci Domnul e cu noi!»

VI

ASALTUL

Honise vântul nopții furtunele ceresci
 Lăsând acuma rëndul furtuneii omenesci,
 Și sôrele 'n splendore din neguri răsărise,
 Părea că vrea s'admire pe-acel ce se fălise,
 «Că lumea îngrozită, privind spre răsărit,
 «Vedé-va 'n loc de sôre al sēu chip srălucit!»

El plimbă ochi de aur pe tabăra Leșescă
 Superbă!... împrejuru-î avënd, ca s'o 'ntărăscă,
 Un lung ocol de care legate strîns cu lanțuri,
 Ocol armat de tunuri și 'ncongiurat cu șanțuri.

Armata e 'n picioare! Puternica armată
 Cu-a sale lungi scadrone în larg cuadrat formată
 Ocupă după șanțuri al taberei câmp nalt,
 Stând gata să respingă Româniî din asalt.

Miî, miî de lănci cu flamarî se ved filfiitôre,
 Ca trestiiile dese din bălți, când suflă vântul.

În aer sbor nechezurî, comăndî răsunătoare,
Și cai 'n neastempăr frământă 'n loc pământul.

Ear Albert, mândrul Rege, în mijloc pe-o nălțime
Privesce cu 'ngâmfare frumoasă lui oștime.
Călare pe-un cal sprinten din stepele Ucrane,
El are lângă dânsul un grup strălucitor
De Palatini, de Hatmani sleiți pe caii lor,
Și stégul înainte-î cu semne suverane.

La dreapta, sub pădure, Româna ôste-apare
În pâlcuri și în cete pe câmp orânduită,
Și fie-care cătă de luptă pregătită
C'un tun cu șapte țevi purtat pe roți ușore.
Hotnogî numiți de Stefan comandă Călărașii,
Aproși, Lefegiii, Curteni și Arcașii.

Ear Stefan stă pe-o culme cu-o cătă ce nu 'l lasă,
De-a țerii boerime și de Copii din casă.
Sub dânsul are Domnul un zmeu, un Moldovan,
În stânga lui pe Boldur, în dreapta pe Bogdan,
În mână-î buzduganul domnesc, care 'n răsboe
Ca brațul care 'l pörtă în veci nu se îndoe,
Și pe de-asupra-î stégul, amenințând furtuna,
Cu Bourul, cu stéua, cu sórele și luna.

Precum doi nori pe ceruri staü față 'ntunecoși
Și merg unul spre altul, dând fulgeri luminoși,

Armatele dușmane, crunt-amenințătoare
Răspând din ochi, din arme, luciri fulgerătoare.
Și Litfii, și Români privesc în nerăbdare
Uni la Rege, alții la Domn, și fie-care,
Dorind, pândind semnalul răsboiului...

De-odată

Stefan ridică stégul dând semn l'a lui armată.
Ura!... trei pâlcuiri dese de cei mai buni arcași,
Plecând, pe câmp se 'nșiră în grupe de hărțași.
Voinici merg în fugă spre lagăr, îndrăsneți,
Din arcele lor nalte trăgând miș de săgeți
Ce vijie 'n desimea scadrónelor Leșesci
Și prind răsad de mórte în pepturi omenesci.

Dar tunurile-ascunse în lagăr, după care,
S'aprind, scoțând din gură mortală detunare,
Și mulți dintre arcașii departe 'naintați
Cad morți, scăldați în sânge, de glonțuri fulgerați.
Tovarășii lor grabnic atunci se întrunesc,
Daș semne de 'ngrozire, la fugă se gătesc,
Cercând s'atragă Leșii din tabără afară.

Dar Léhul nu-î urmăzează, cercarea le 'i zadară!
— «Veđi Lifta! ție Boldur, stă 'nchisă la ocol
«Nu vrea, nu îndrăznesce să iese 'n câmp, la gol.»
— «Vom merge noi la dênșii! Românul Domn

[răspunde,

«In taberi lánțuite scim noi cum se pătrunde.

«Tu Boldur, mare Hatman, și tu Coste-Paharnic,
«Precum se cade voue, îmi place a fi darnic
«Făcându-vă cu mine părtași la Ți de fală.
«In dușmanii Moldovei acu se 'ntrați năvală,
«Cum intră leu 'n turme și paloșul în coste!»

Pe loc semeții Coste și Boldur, capi de oște,
S'au dus, s'au pus în fruntea Românilor strigând:
«La foc, copii!» și grabnic plecat-ău alergând.

Vuesce aprig câmpul și armele răsună,
Și tunurile crunte ca tunete detună.

O grindină de glonțuri fatală-ucigătoare
In cetele române dau mărte 'ngrozitoare;
Dar ele, ne 'ngrozite, fără a 'nceta de loc,
Pășesc tot înainte sub viscolul de foc.

Mulți le rămân în urmă, rupți, morți, căduți pe
[brânci!

Ei s'bor și ajung în număr la șanțurile-adânci.
«Năval cu toții 'n lagăr, năval!» oștea răcnesc,
«Din cer ne vede Domnul, și Stefan ne privesce!»

Și toți s'aruncă 'n șanțuri, dau unii peste alții,
Cei mici, ușori, în grabă s'agață de cei nalți,
Le sar pe umeri sprinten, ca tigrii se isbesc,
Cu unghile de maluri se prind, se opintesc,
Se urcă prinși de lanțuri, de-a tunurilor buze
Și printre miș de săbii și miș de archebuzes
Ce 'i tale și 'i răstornă în șanțuri, fărămași,

Ei pun picioru 'n lagăr, puternicii bărbați!

Zadarnic Ceremișii, doșiți pe după care,
Indreptă gróse tunuri, le 'ncarcă, le dau foc;
Români, de-ai lor dușmani deprinși a'și bate joc,
Intr'înșii dau isbire cu-o aprigă turbare,
Ii pun sub cósa morții, în tabără 'i resping,
Și grabnic care, tunuri, în șanțuri le împing,
Și fac podișuri late cu trupuri sângeróse
Ce mor în vaet jalnic și 'n chinuri dureróse.

Atunce Craiul ȃice: «O! frate Sigismund!
«Zăresci tu Moldovenii în lagăr, colo 'n fund?»
— «Dar! Sigismund răspunde: zăresc o biată turmă.
«Nici unul însă tэфer nu 'și va călca pe urmă!»
— «Nici unul viu, nici unul!» ȃic Leșii împregiur.
Și Herbor Lucasiewicz, vítéz cu pэрul sur,
Se duce să avênte armata cea crăescă
Și cu Români aprigi în pept să se lovescă.

.

Ca nisce mari balauri cu lungi córne-ascuțite
Scadrónele în sgomot de tropot sunător
Se mișcă, saltă 'n copce, apoi luându-și sbor,
Cu lăncile plecate la fugă 'sú repeđite.
Dar Costea și cu Boldur, tovarăși de isbândă,
Ținênd în frêu avêntul Românilor semeți,

Le strigă: «Stați aice! toți după cai, la pândă,
«Să trageți țintă 'n Lifte o ploe de săgeți!»

Și cum veniaū grămadă scadronele sonore,
Descalcă arcasiū, gătesc arcele lor,
Trag, strunele vibrăză, sunând sbărniitóre,
Mii de săgeți trec iute sub sóre ca un nor
Și intră prin scadrone cu-o aspră vijiire,
Ducând cu ele gróză, durere și peire.

Intregi șiruri de ómeni, din fugă săgetați,
Se plécă, mor pe cóme, cad grabnic răsturnați.
Mulți cai zac lângă dênșii și mulți, atinși la nări,
Fug, târăind cadavre cu un picior în scări.
Dar Herbor Lucasiewitz rēcnesce: «Inainte!»
Și lungile scadrone 'nainte merg grămadă,
Pân' ce topor cu lance și buzdugan cu spadă
S'ating în zinghenire sub sórele ferbite.

Atunce mândrul sóre ce spre apus plecase,
Oprit în a sa cale, vėdù cu ochii roși
Un furnicar de mórte ce aprig se 'ncleștase,
Un iad grozav de demoni sėlbatici, fioroși,
Sărind, urlând ca fiare, mușcându-se scrășnind,
Rupënd, lovind orbesce, dând mórte și murind!

Româniū în scadrone intraū ca 'ntr'o pădure
Clădind movili de leșuri sub sdravėnul topor.
Și cósă ne-obosită, și harnica secure
Sburaū abătënd caii sub călărețiū lor.

Ear ulii din Soroca, și sgriptorii din Vrancea
Cu lungea căngiuită în glótă pătrundeau,
Și răsturnau cu cangea și străpungeau cu lancea,
Și trupurile mórte cu trupuri le-ascundéu.

Dar și Lehimea cruntă făcea pírte grozave
In cetele române trecând ca prin troian.

Bravi, ne 'mpăcați, teribili, sub armele lor brave
Curgea o dără lungă de sânge pământeau.

De-odată prin oștime o veste a trecut:

«Herbor sub buzduganul lui Boldur a cădút!»

— «Herbor e mort!» Staă Leșii pătrunși, încre-
[meniți,

Scot șópte îngrozite, prin ranguri răslețiți,
Pere cumpătul, perd capul, svêl armele 'n vèzduh,
Daă dosul, și fug iute, goniți de-al spaimeii duh.

Ear Craiul trist, cu palma lovindu-se pe frunte,
Suspină: «O! Toporski, o! veteran cărunte!

«Privesce, fug mișeii! fug toți, fug mic și mare!

«De-acum în tine singur e singura-mi sperare!»

VII

L U P T A

Toporski, veteranul, cu-o cétă mai alésă
 Luí Albert se închină și plécă la rėsboiú.
 Pe loc bėtránul Cărjă, în cale-í vrénd să iasă,
 De lângă Stefan plécă cu buní vitejí de soiú.
 Ei vin cālări în grabă, aprinși de rės bunare,
 S'apropie; ear Cărjă sburând în fuga mare,
 În fața luí Toporski s'opresce ș'ast-fel đice:
 «Toporski! din doí unul, e scris să péră-aice!
 «Orí tu, orí eú; sus pala, și vin' la luptă dréptă!»
 — «Cărjă! rėsponde Lėhul, aí minte înțelėptă,
 «Dar inimă nebună. Eú te cunosc pe tine:
 «Ești leú năprasnic, însă și tu mă scii pe mine,
 «Căci în mai multe rėndurí luptat-am înainte
 «Pe când aveam braț verde și inimă ferbinte.

«Nicî tu vechiul meu duşman, nu m'ăi învins pe mine

«Nicî eă n'am avut parte să te înving pe tine.

«Ce dar n'am putut face în focul tinereţei

«Pute-vom face óre sub érna bătrâneţei?

«O! Cârjă! barbe albe purtăm acum noi doă,

«Şi lupta, draga luptă, nu mai e pentru noi.

«Privesce! alţiă, tineră, staă împregiurul meu,

«Demnă adversariă acelor de pe 'mpregiurul tăă.

«A lor acum e rëndul, frate. Noi, veteraniă,

«Şoimă învechiă, de-oparte să stăm privind şoimaniă.

«Vin' colea lângă mine, şi nu fiă duşman mie,

«Căci vîrsta între ómenă stînge-oră ce duşmănie!»

— Răspunde-atuncea Cârjă: «Toporski, ai dreptate,

«Ades e rece peptul şi inima tot bate!»

Apoi, mărindu-şă glasul, el strigă la ai săă:

«La luptă, voi şoimaniă, la luptă feşii mei!»

— «La luptă!» strigă însuşi Toporski 'n mare glas,

Şi amêndoă bătrăniă de-oparte s'auă retras.

Pe loc ambele cete, aprins electrisate,

Scot paloşele 'n sóre c'un frémêt de oşel.

Ochirile prin aer se 'ntîmpină 'ncruntate,

Căci fie-care-alege un duşman pentru el.

— «Căci!»

— «Căci!»

— «Căci!»

— «Căci!»

— «Căci!»

Plecând apoi cu toşii strîng frêele, daă pintenă,

In sprintene desghinuriă îşă saltă caiă sprinteniă,

Și sbor pe-aripa urei, cu-avântul de nălucă,
Și intră cétă 'n cétă și 'n luptă se apucă.

Pământul ropotesce sub tropot de copite,
Vězduhul strălucesce de arme ascuțite,
Ear paloșele albe, ciocnindu-se 'n loviri,
Daū foc, daū mórte cruntă, daū aspre zingăniri.

In clipă cad sub ele, străpunși, scăldați în sânge,
Iarmeric Mazovitul ce 'n doue părți se frânge,
Și Buhtea parcalabul cu-o largă brazdă 'n pept,
Și tinerul Cozjatic lipsit de brațul drept.

Grodeck, ȡis *falcă-tare*, în crudul sėu avėnt,
Precum un vėer de codru, se 'nainta prin glótă
Și sabia 'mpregiuru-ı făcea o lungă rótă
Ce se 'nvėrtia la sóre și șuera în vėnt.
Cădeaū victeme multe sub arma ce sbura!
Și Grodeck în turbare pe rėnd le numėra
Călcând tot înainte pe victimele sale,
Când étă, din mulțime apare drept în cale
Bălaur de la Galu ce pórta ușurel
O ghiógă monstruósă cu dinții de oțel.
Grodeck repede spada-ı în peptul lui Bălaur!
Sângele curge!... peptul greū muge ca un taur,
Dar ghióga se abate!... sub crunta-ı lovitură
Sbor creierii lui Grodeck și dinții toți din gură;

Ear Léhul, cladă mórtă, greú cade pe pământ
Ne 'ndeplinind în viață grozavu-í jurământ.

Coman de la Comana cu Velcea, sérpe iute,
Privesc din depărtare cum vine și cum saltă
Un cal de soiú ogarnic deprins a vêna ciute
C'un voinicel subțire ca trestia de baltă.

— «Cine să fie óre cel căpitan frumos?

— «E Biela, pěr de aur, cu mijloc mládios.

— «Vênat de soiú e, frate?

— «E puiú de Palatin!»

— «Aține-te dar, Velceo.

— «Comane, mă ațin.»

Și amêndoí la pândă se pun în a lui cale,
Coman cu brațe góle, și Velcea cu o cósă.

Venia fugaru 'n salturí sburlind cóma-í pletósă,
Și pala-í când de-o parte, cand ear de altă parte,
Tăind în carne vie, făcea ochiurí deșarte

De-odată Velcea sare, sub cal se gemuesce,
Și calu 'mpuns la glezne din fugă poticnesce
Turtind sub el pe Velcea; ear mândru-í căpitan
Il svírle peste capu-í în peptul lui Coman.

— «Bine venișí la mine!» îi țeice uriașul,

Și 'n brațele-í de schijă, riđênd, grozav îl stringe
Cât peptul îi sdrobesce și ósele îi frânge,
Apoí între cadavre, pe câmp aruncă leșul .

Gorow și Zablotowski combat de la olaltă
Cu Stroe Vlad, Hotnogul, și cu Șoltuzul Daltă.
Umăr de umăr, cóstă de cóstă, om și cal
Se sting, se prind cu ură în cleștet infernal.
Voind a să absórbe de pe a lumiî față,
Cu partea lor de sóre, cu partea lor de viață.
Și sângele din pepturi, din frunți, mereu se scurge
Și pe sub cai de-alungul el gâlgăe și curge.
Crâncenă luptă! Mórtea de-asupra se arată,
Face un semn, alege, și cleștetul de-odată
La semnu-î se desprinde, lăsând pe câmp să
[cadă,
Gorow și Zablotowski, amici, a morțiî pradă!
Ear caii lor ca dênșiî nedespărțiți, cu dor,
Se duc nebuni prin lagăr, chemând stăpâniî lor.

Glence din Pocuția sub Udrea se dobórá,
Udrea e prins de Cziusko, dar singur se omórá.
Strigând în desperare: «Ah! đece morți mai
[bine,
«Decât o viață lungă și đile cu rușine!»
Corbacî rătăzá capul baronuluî Huminski,
Ciolpan apucă 'n brațe pe junele Tenczynski,
Și merge de 'l depune luî Stefan, la picióre
Apoi se 'ntórcce iute la nouă vênátóre.

Zbaloș pe-un cal de câmpuri, Negrea pe-un cal

[de munte

Se 'ntêlnesc cu ochii ș'alérgă să se 'nfrunte.

Isbindu-se 'n mulțime cu-avênt spăimêntător,

Crunt se lovesc din fugă cu paloșele lor.

Lovire fulgerândă și Léhului fatală!

El cade jos!... în mâna-î se frânge a sa pală,

Dar Negrea, vitez darnic, îi ȃice: «Frate Zbaloș,

«Pe-un om căȃut nu 'mî place să cadă al meū

[paloș.

«Te scólă, mergi în pace cu ȃile de la mine,

«Ar fi pécac să péră un bun vitez ca tine!»

A ȃis, calu 'și întórce și 'n glótă se repede,

Lêsând în urmă-î Léhul; ear Cârjă, care 'l vede,

Iî strigă de departe: «Ani mulți, Negro, nepóte!

«Brațul ce nu dă mórte, când póte, multe póte!»

Și glăsuind, el vede a lui Toporski cétă

Ciuntită, risipită și 'n tabără-alungată,

Fugând cum fuge spaima lipsită de rușine...

Și simte mândrul Cârjă o mare vilfă 'n sine.

Ear cainicul Toporski, cu fruntea obosită,

Șoptesce vêrsând lacrêmî: «O! sórtă mult cumplită!

«Eü, tare-odinióră, vechiü arbore-al Lehieï,
«Perdut-am frunđi de ramurï sub vântul vijelieï!
«Eată-mě 'nvins!... O! Cârjă, de-acum sunt robul
[tëü!]

— «Rob tu? nu mï-ar erta-o prea sfîntul Dumne-
[đeü!

«Când un popor de ómenï se 'nchină ție, mie,
«Un tu, ș'un eü, Toporski, nu cade 'n robie!»

Așa grăesce Cârjă, bătrânul înțelept,
Și singur merge vesel la Stefan Domnul drept
Ce 'ï đice: «Anï mulți, Cârjă! tu fală mï-ai făcut!
«Ca tine fie-ți némul vítéz și priceput!»

Apoi către oștimea pe lângă el rămasă:
«Acum e rëndul nostru, Boerï, Copiï din casă!
«Să dăm zorul din urmă, cumplitul nostru zor
«Ce trece și rěstórnă ca trăsnet rěsbitor.
«Dați vânt armelor vóstre! pe caï, și după mine!»

Precum un cãrd de vulturï din sferile senine
Cad iute ca un fulger pe-o pradă ce zăresc,
Romãniï, duși de Stefan, în lagăr se isbesc!

Nimic nu le resistă, nici tunuri, nici desime,
Nici șanț, nici zid de care, nici désă călărime,
Căci ei răstórnă 'n trecăt și darmă, sfarmă 'n clipă
Scadróne, tunuri, corturi, și pun tot în risipă.

Fug Leșii, fug Cruciații, și fuge însuși Craiul!
Ii duce Domnul Stefan cum vântul duce paiul;
Ear tabăra Leșescă un lung pustiú rămâne
Sub apriga furtună a cetelor române!

Când suflă vântul tórnei prin codrii vestejiți,
Copacii plini de frunze sunt ast-fel sguđuiți,
Și crengile căđute și frunzele uscate
Pe câmpii în depărtare sunt ast-fel semenate.

VIII

ARATUL

Armata glorioasă e frântă, risipită
 Ca munții de nisipuri în Africe pustii,
 Într'un vârtej de spaimă din urmă 'i fugărită
 Prin văi, prin munți, prin codri, prin râpi și pe
 [câmpii.

Ear Craiū 'n desperare, din délul Catilinei
 Privesce printre lacrimi frumoasa lui armată,
 Ieri flórea vitejieii, ađi, vai! prada rușinei,
 Cum fuge ca un nour sub raze 'mprăștiată,
 Ș'acum el se găsesce cu adevărul față!
 Slab, mic, fără trufie, vedându-și înainte
 Spectacolul peirei ce 'i dă fiori prin minte,
 Și în urmă-ı alt spectacol ce sufletu 'i înghéță.

Pe-un șes întins și galben, sub arșița de sóre,
 Cincı sute pluguri ară pământul țelinós,

Și Domnul Stefan însuși, cu fruntea în sudóre,
Asistă pe-un cal negru, sub un stejar frunțos.
Opt miî de Leși de óste, legați cu frêu 'n gură,
In loc de boi, la jugurî se opintesc trăgênd;
Ei trag mereu, și ferul greu mușcă 'n bătetură,
Și uniî gem, și alții cad pe genunchi plângênd!
Dar biciul îi lovesce și lăncile 'i împing...

Se scólă 'n brânci și éráși trag brazde de pământ!
Mulți dintre ei, sërmaniî! în capêt nu ajung
Și chiar în a lor brazde găsecu al lor mormênt!

Româniî cu glas aprig îndemnă ca să 'ntindă,
Strigând: «Hăis, ța, Liftene! hăis, ța, haram de plug!
«Tu 'mî pregătiseși jugul, eû mi te-am pus în jug.
«Hăis, ța!...» Apoi din urmă aruncă 'n brazde
[ghindă.

Ear Stefan la tovarêși le ȃice cu glas tare:
«Așa scrie Românul a sale fapte mari,
«Cu feru 'n brazdă négră!... Românul astă-ȃi are
«Pământul sêu drept carte și plugurî cãrturari.
«Aici, pe unde astă-ȃi e numai câmp, otavă,
«Umbri-se-vor urmașiî sub *Roșia-Dumbravă!*»

Trecut-au patru secolî din ȃiua cea fatală,
Când se 'ngropă 'n țêrână a dușmanilor fală!

Și faptul cel istoric, sub formă legendară,
Din ném în ném Româniî îl povestesc în țară.

Priviți! lângă-o dumbravă stă tabăra de care.
Flăcăi voinici șed rătă pe lângă-un foc mare
Mirându-se 'ntre dênșii cum vréscurile 'n foc
Ca nisce șerpî se mișcă, sucindu-se 'n loc.

— «Sciți voi de ce stejarul arđend plânge și geme?
(Intrébă-un Român ager pe care-a nins de vreme.)

«Colo 'n astă dumbravă copaciî urieși
«Sunt locuiți, se spune, cu suflete de Leși.
«Pe timpul bărbățieî aũ prins Stefan cel Mare
«O óste de năvală ș'aũ pus-o ca să are;
«Ear în pământul negru cu sânge amestecat
«Spre lungă pomenire el ghindă-aũ semănat!»

.
El đice, și dumbrava se pare că roșesce,
Ș'un aspru glas de Vultur în nópte se trezesce.
El đice, focul arde dumbrava luminând,
Prin crengile frunđose trec umbre suspinând!

Mircescî

SERIE I A MINCESCI

V. ALECSANDRI

PASTELURI

SERILE LA MIRCESCÎ

Perdelele'sü lăsate și lampele aprinse;
În sobă arde focul, tovarăș mângăios,
Și cadrele-aurite ce de păreți sunt prinse
Sub palidă lumină apar misterios.

Afară plouă, ninge! afară'î vijelie,
Și crivățul alérgă pe câmpul înegrit;
Iar eü, retras în pace, aștept din cer să vie
O țină drăgălașă cu glasul aurit.

Pe jilțu-mî, lângă masă, avênd condeiu 'n mână,
Când scriü o strofă dulce pe care-o prind din sbor,
Când ochiu-mî întêlnesce ș'admiră o cadină
Ce 'n cadrul ei se 'ntinde țalene pe covor.

Frumósă, albă, jună cu formele rotunde,
Cu pulpa mărmurie, cu sînul, dulce val,
Ea pare Țea Venus când a eșit din unde,
Ca să arate lunei frumosul ideal.

Alătore apare un câmp de aspră luptă,
Pătat cu sânge negru, acoperit cu morți.
Un june 'n flórea vieții strîngînd o spadă ruptă
Țintese ochii veșteji pe-a vecîniciei porți.

Apoi a mea privire prin casă rătăcindă
Cu jale se opresce pe un oraș tăcut,
Veneția, regină ce 'n mare se ogîndă,
Făr' a vedea pe frunte'i splendórea din trecut.

O lacrimă... dar étă plutind pe-a mării spume
O sprintenă corvetă, un rapide-Alcyon;
Și étă colo 'n ceruri pribegile din lume,
Cucórele în șiruri sburând spre orizon.

O! farmec, dulce farmec a vieții călétóre,
Profundă nostalgie de lin, albastru cer!
Dor gingaș de lumină, amor de dulce sóre,
Voí mă răpiți când vine în țară asprul ger!...

Afară ninge, ninge și apriga furtună
Prin négra 'ntunecime răspânde recî flori,
Ear eü visez de plaiuri pe care alba lună
Revarsă-un val de aur ce curge printre flori.

Véd insule frumoșe și mări necunoscute,
Și splendide orașe și lacuri de smarald,
Și cete de sêlbaticî prin codri deși perdute
Și ține ce se scaldă în faptul țilei, cald.

Prin fumul țigaretel ce sbórá în spirale
Véd eroi prinși la luptă pe câmpul de onor,
Și 'n tañnice saraiuri minunii orientale
Ce 'n suflete deșteptă dulci visuri de amor.

Apoi închipuirea își strînge-a sa aripă;
Tablourile tóte se ștergü, disparü încet,
Și miî de suvenire mă 'ncongîoră 'ntr'o clipă
In fața unui tañnic și drăgălaș portret.

Atuncî inima'mî sbórá la raiul vieții mele,
La timpul mult ferice în care-am suferit,
Ș'atuncî păduri și lacuri, și mări, și flori, și stele
Intónă pentru mine un imn nemărginit.

Așa 'n singurătate, pe când afară ninge,
Gândirea mea se primblă pe mândri curcubeî,
Pân' ce se stinge focul, și lampa 'n glob se stinge,
Și saltă cățelușu'mi de pe genunchii mei.

A SFÎRȘIT DE TÔMNĂ

☉ Spețiî caselor nôstre, cocostîrci și rîndunele
Părăsit-aũ a lor cuiburi ș'aũ fugit de ȃile rele
Cârdurile de cucóre, înșirându-se 'n lung sbor,
Pribegit-aũ urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu'î tristă, vestejită,
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunȃele'î cadũ, sborũ în aer, și de cręngi se
[deslipesc
Ca frumósele ilusiî dintr'un suflet omenesc.

Din tuspatru părȃi a lumei se ridică 'nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nourĩ negri plini de geruri.
Sórele iubite s'ascunde, iar pe sub grozaviĩ nori
Trece-un cârd de corbi ernatici prin vȃzduh cron-
[cãnitoriĩ.

Țiua scade; érna vine, vine pe crivăț călare!
Vîntul șueră prin hornurî răspîndind înfiorare.
Boiî ragû, caiî nechéză, câniî latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gândurî și s'apropie de foc.

É R N A

În vîzduh cumplita érnă cerne norii de zăpadă,
Lungî troene călătóre adunate 'n cer grămadă;
Fulgii sbor plutesc în aer ca un roiú de fluturî
[albî,
Răspândind fiorî de ghîață pe aî țerii umerî dalbî.

Điua ninge, nóptea ninge, diminéța ninge érá!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
Sórele rotund și palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Tot e alb pe cîmp, pe délurî, impregiur, in de-
[pártare
Ca fantasme albe plopîi înșirați se perd în zare,
Și pe 'ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se vîd ~~stelele~~ *oalele* perdate sub clăbucî albiî de fum.

Dar ninsórea încetéză, noriî fug, doritul sóre
Strălucesce și desmérdă oceanul de ninsóre.

Étă-o sanie ușórá care trece peste vâî...

In vėzduh voios rėsună clinchete de zurgalăî.

GERUL

Gerul aspru și sălbatic strînge 'n brațe'î cu jălire
Négra luncă de pe vale care zace 'n amorțire;
El ca pe-o mirésă mórtă o 'ncunună despre dorî
Cu 'n vël alb de promorócă și cu țurțurî lucitorî.

Gerul vine de la munte, la feréstră se opresce,
Și, privind la focul vesel care 'n sobe strălucisce,
El depune florî de érnă pe cristalul înghețat,
Crinî și rose de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de ghiață între malurî,
Pune streșenelor caseî o ghirlandă de cristalurî,
Iar pe fețe de copile înflorește trandafirî
Să ne-aducă viū aminte de-al verî înflorirî.

Gerul dă aripă de vultur cailor în spumegare
Ce se 'ntrec pe câmpul luciū, scoțând aburī lungi
[pe nare.

O! tu, gerule năprasnic, vin' îndemnă calul meu,
Să mă pórte ca săgéta unde el scie și eū!

G E R U L

VISCOLUL

Privărețul din Mădă-nópte vîjje prin vijelie
Spulberând zăpada 'n cerurî de pe dél, de pe
[câmpie.

Valurî albe trec în zare, se așeză 'n lung troén
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frămăntă lumea!... Lupîi surî esū după
[pradă,
Alergând, urlând în urmă-î prin potopul de zăpadă,
Turmele tremură; corbiî sbor virtej, răpiî de vînt;
Și răchiștile se 'ndóe lovindu-se de pămînt.

Sberët, raget, țipet, vaet, miî de glasurî spăi-
[mîntate
Se ridică de prin codri, de pe délurî, de prin sate,
Și 'n departe se aude un nechez răsunător...
Nóptea cade, lupîi urlă... Vai de cal și călător!

Fericit acel ce nóptea rătăcit în viscolire
Stă, aude 'n câmp lătrare și zăresce cu uimire
O căsuță drăgălașă cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeteie îl întîmpină zîmbind!

VISCOLUL

MEȚUL ERNEI

In păduri trăsesc stejarii! E un ger amar,
cumplit!
Stelele pară înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârție sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele colone unui templu maiestos,
Și pe ele se așază bolta cerului senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!... Mii de stele argintii
In nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii organe sonore,
Unde crivățul pătrunde scoțând note îngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viață, fără glas;
Nici un sbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce ved?... în rața lunei o fantasmă se arată...
E un lup ce se alungă după prada'î spăimîntată!

MEUL ERNEI

LA GURA SOBEI

Așezat la gura sobei nóptea pe când viscolesce,
Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pâl-

[păesce,

Și prin flacăra albastră vréscurilor de alună
Ved trecênd în sbor fantastic a poveștilor minunii.

Étă-o pasere măéstră prinsă 'n luptă cu 'n balaur;
Étă cerbî cu stele 'n frunte cari trec pe punți

[de aur;

Étă cai ce fug ca gândul; étă zmei înaripați
Care-ascund în mari palaturi mindre fete de

[mpérați.

Étă pajuri năsd răvane care vin din négra lume,
Aducênd pe lumea albă Feți-frumoși cu falnic

[nume;

Étă 'n lacul cel de lapte tóte ținele din raiü...
Nu departe stă Pepelea tupilat în florī de Maiü.

Dar pe mine ce m'atrage, dar pe mine ce mă
[ncântă,

E Iléna Cosinzéna!... în cosiță flórea'ī cântă.
Până 'n țină stău pe gândurī și la ea privesc
[uimit,

Că 'mī aduce viü aminte de-o minune ce-am iubit!

BRADUL

§us pe culmea bradul verde
Sub zăpada albicioasă
Printre negură se perde
Ca o fantasmă gerosă.

Și privesce cu 'ntristare
Cum se plimbă prin răstóce
Érna pe un urs călare,
Érna cu șépte cojóce.

El se scutură și ȃice:
«In zădar tu, vrăjitóre,
«Aducí víforul pe-aice,
«Aducí ȃile fără sóre.

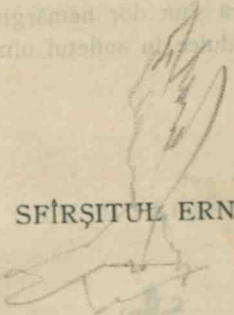
«In zadar înghețî pămîntul,
«Uciđi florile și stupiî
«Și trimiți mórtea cu vîntul
«Și trimiți fómea cu lupiî.

«In zadar a ta suflare
«Apa 'n rîuri o închîagă,
«Șterge urma pe cărare,
«Și de mine țurțuri légă.

«In zadar aduci cu tine
«Corbul negru și prădalnic,
«Și din codrii cu jivine
«Faci să iasă urlet jalnic.

«In zadar, urgie crudă,
«Lungesci nóptea 'ntunecósă
«Și, rîdînd de-a lumei trudă,
«Scurtezi điuva luminósă.

«In zadar imi puî povară
«De zăpadă și de ghiață,
«Fie érnă, fie vară,
«Eü păstrez a mea verdétă!

SFÎRȘITUL ERNEI

Ș'a dus zăpada albă de pe întinsul țării,
S'aă dus șilele Babei și noștile vegherii.
Câmpia scôte aburii; pe umedul pământ
Se 'ntind cărării uscate de-al primăverii vint.

Lumina e mai caldă și 'n inimă pătrunde;
Prin rîpi adincii zăpada de sóre se ascunde.
Piraele umflate curg iute șopotind
Și mugurii pe créngă se vęd imbobocind.

O Dómne! étă-un flutur ce prin vędzduh se perde!
In câmpul veșted étă un fir de érbă verde,
Pe care 'ncet se urcă un galben gândăcel
Și sub a lui povară il plécă 'ncetinel.

Un fir de érbă verde, o rađă 'ncălđitóre,
Un gândăcel, un flutur, un clopoșel în flóre,
După o érnă lungă ș'un dor nemărginit
Aprindă un sóre dulce în sufletul uimit!

ÓSPETII PRIMĂVERII

In fund, pe cer albastru, în zarea depărtată,
La răsărit, sub sóre, un negru punct s'arată!
E cocostîrcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalță, în cercuri line sbóră,
Și, repede ca gândul, la cuibu' se cobóră;
Iar copilașii veseli, cu peptul desgolit,
Alérgă, sară în cale' și' i' dîcú: Bine-ai sosit!

In aer ciocărlia, pe casă rindunele,
Pe crângile pădurii un roiú de păserele
Cu-o lungă ciripire la sóre se 'ncălđescú
Și pe de-asupra bălții nagății se 'nvértescú

Ah! Țeță primăvara cu sînu'î de verdéță!
In lume'î veselie, amor, sperare, viață,
Și cerul și pămîntul preschimbă sărutări
Prin rațe aurite și vesele cîntări!

CUCÓRELE

Din cea zare luminósă vine-un lung șir de cucóre,
Aducênd pe-aripă întinse calde rațe de la sóre;
Étă-le de-asupra nóstră, étă-le colo sub nor,
In vėzduh călăuzite de-un pilot, bėtrân cocor.

Ele vin din fundul lumii, de prin clime înfocate,
De la India Brahmină unde fiarele 'ncruntate,
Pardoși, tigri, șerpă gigantică staă în jugli tupilați,
Pândind nóptea elefanții cu lungă trombe inarmați.

Fericite călétóre! sburând iute pe sub ceruri,
Aă vėđut în răpigiune ale Africeă misteruri.
Lacul Cead și munții Lunii cu Pustiu 'ngrozitor,
Nilul alb căruș se 'nchină un cumplit negru popor.

Călătóre scumpe mie!... Aũ lăsat în a lor cale
Asia cu-a sale rîurî, Cașemirul cu-a sa vale,
Aũ lăsat chiar Ceylanul, mândra insulă din raiũ,
Și revinũ cu fericire pe al țerii dulce plaiũ!

CUCURILE

DIMINUTA

NÓAPTEA

Nóptea 'i dulce 'n primăvară, liniștită, răcoroasă
Ca 'ntr'un suflet cu durere o gândire mîngăioasă.
Ici, colo, cerul dispare sub marî insule de norî,
Scuturând din a lui póle lungî și rēpedî meteorî.

Pe un dél în depărtare un foc tainic strălucese
Ca un ochiū roș de balaur care-adórme și clipește.
Sunt păstorî în șeđetőre, saū vr'o cėtă de voinicî?
E vr'o tabără de care, saū un rond de tricolicî?

Cătră munți prin întuneric un lung bucium se aude.
El aminte suvenirul celor timpurî negre, crude,
Când din culme 'n culme nóptea buciumele rēsunaū
Și la lupte sângeróse pe Români îi deșteptaū.

Acuma însă viața'î lină; țara dórme 'n nepăsare!
Când și când un câne latră la o umbră ce'î apare,
Și 'ntr'o baltă miș de brósce în lung hor orăcăesc,
Holbind ochiș cu țintire la lucéfěrul ceresc!

NOAPTEA

DIMINÉȚA

Flori de diuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un sôre dulce cu lumină și căldură.
In curînd și el apare pe-orizonul aurit,
Sorbînd roua dimineții de pe câmpul înverdit.

El se 'nalță de trei suliți pe cerésca mândră scară
Și cu rațe vii sărută june flori de primăvară,
Dediței și viorele, brebenei și toporași,
Ce răsbat prin frunzi uscate și s'arată drăgălași.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
Păsărelele 'și dreg glasul prin hucégul de sub
[luncă.

In grădinii, in câmpii, pe delurii, prin poene și
[prin vii

Ard movili buruenose, scoțînd fumuri cenușii.

Caii sburdă prin ceairuri; turma sbéră la pășune;
Miei sprinteni pe colnice fugă grămadă 'n răpi-

[giune,

Și o blândă copiliță, torcând lâna din fuior,
Pasce bobocei de aur lâng'un limpede isvor.

DIMINUTA

La război mare la război
Un cânt de vultur zărit, colindă-se pe sus
Eunat și răsculca multă vremea tânăra
Ce bănuia prin nouă trimba primăverii

FRUGURILE

TUNETUL

Pe lanul lung și verde cu grâul răsărit
O umbră călătore se 'ntinde 'ncet și trece,
Precum un riū de munte când ghiața s'a topit
Se varsă peste maluri, câmpiile să 'nece.

E umbra unor nori albi, ușori, mănunți
Ce lunecă sub sóre, clădind un lanț de munți;
Ei vin in miezul țilei c'un surd și tañic sunet
Și, ca semnal de viféță, aprind in cer un tunet.

Vězduhul bubuesce!.. pămintul desmorțit
Cu miș și miș de glasuri semnalului răspunde,
Și de asprimea ernei simțindu-se ferit,
De-o nouă 'ntinerire ferice se pătrunde.

La răsărit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturî agerî, rotindu-se pe sus,
Se 'nalță ca s'asculte mult vesela fanfară
Ce buciună prin nourî frumósa primăvară.

TUNETUL

PLUGURILE

Noroc bun!.. pe câmpul neted esă Româniî cu-a
[lor pluguri!

Boi plăvanî în câte șése trag, se opintesc în juguri.
Brațul gol apasă 'n córne; ferul taie brazde lungi
Ce se 'nșiră 'n bătătură ca luciöse negre dungî.

Treptat câmpul se umbresce sub a brazdelor de-
[sime;

El răsună 'n mare sgomot de voiósa argățime,
Iar pe lanul ce în sóre se svintéză fumegând
Cocostirciî cu largi pasuri calcă rar și meditând.

Acum sórele'î l'améđi; la pămînt omul se 'ntinde;
Cârd de fete și neveste de la sat aduc merinde,
Plugul zace 'n lan pe cóste, iar un mândru flăcăeș
Mână boiî la isvóre și îi pasce la imaș.

Sfântă muncă de la țară, isvor sacru de rodire,
Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire!...
Dar lumina amurgesce și plugariii către sat,
Haulind pe lângă juguri, se întorc de la arat,

PLUGĂRIILE

SĂMĂNĂTORII

§ Sămănătorii harnici cu sacul sub suoră
Pășesc în lungul brazdei pe fragedul pământ;
Pe culme, pe vâlcele se sue și coboră,
Svirlind în a lor cale sămînța după vînt.

— «O mie!» ține unul, menind cu veselie.

— «Noroc și ródă bună!» adaoage un alt.

«Ca vrabia de tómnă rotund spicul să fie!

«Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

«Din zorii și până 'n nópte tot grăul să răsără;

«In el să se ascundă porumbii osteniți,

«Și când flăcăii și fete vor secera la vară,

«In valuri mari de aur să 'nóte rătăciți!»

Semănătorii veseli spre fund înainteză,
De-a curmezișul brazdeï borónele pornescú,
Și grapele spinóse de-aprópe le urméză,
Ingrópă 'ncet sémînța și câmpul neteșescú.

SĂMÂNĂTORII

RODICA

Purtând cofița cu apă rece
Pe aî sêi umeri albi, rotunzori,
Juna Rodică voîosă trece
Pe lângă junii semănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Dicând: «Rodică, flóre de crin,
«In plin să 'ți mERGă vrerile tale
«Precum tu, dragă, ne eși cu plin!

«S'ajungî mirésă, s'ajungî crăiasă!
«Calea să 'ți fie numai cu flori,
«Și casa casă, și masa masă
«Și sinul légăn de pruncușori!»

Cu grâu de aur eî o presóră,
Apoî cofița 'ntrégă-o béú.
Copila rîde și 'n cale'î sbóră,
Scuturând grâul din peptul sěú.

R O D I C A

LUNCA DIN MIRCESCI

Bate vînt de primăvară și pe mugurî îi deschide :
Vîntul bate, frunza crește, și voiósă lunca ride.
Sub verdéța drăgălașă dispar crēngile pe rēnd
Și sub crēngile umbróse mīerla sare șuerānd.

O ! minune, farmec dulce ! O ! putere creatóre !
In orî care ți pe lume ese cāte-o nouă flóre,
Ș'un nou glas de armonie completéază imnul sfînt,
Ce se 'nalță către cerurî de pe veselul pămînt.

Tot ce simte și viézá, fiară, pasēre saú plantă,
In cāldura primăverîi nasce, saltă, sbórá, cāntă.
Omul își îndrēptă pasul către desul stejăriș,
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunđiș.

El se duce după visuri; inima lui cresce plină
De o sacră melodie, melancholică, divină,
De o tainică vibrație, de-un avânt inspirător,
Ce-i aduc în pept suspinuri și 'n ochi lacrimi de
[amor.

Este timpul re'nvierii, este timpul re'noirei,
Ș'a separărei zîmbitóre, ș'a plăcerei, ș'a iubirei.
Pasărea 'și gătesce cuibul, flórea mîndrele'i colorii,
Câmpul via sa verdéță, lanul scumpele'i comori.

Sus, paingul pe un frasin urzind pânza'i diafană
Cu-al sėu fir de-argint subțire face-o punte-aeriană,
Iar în légăn de mătase gangurul misterios
Cu privighetórea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpinii la umbră fluturii, florii sburătóre
Se 'ndrăgesc în perechere pe sîn alb de lăcrămióre,
Și, ca roiú de petre scumpe, gândaicei smăltuii
Strălucesc, vie comórá, pe sub erburii tainuii.

O pėtrunđetóre șóptă umple lunca, se ridică,
Ascultați!... stejarul mare grăesce cu érba mică,
Vulturul cu ciocárliá, sórele cu albul nor,
Fluturul cu planta, ríul cu limpedele isvor.

Și stejarul ȃice erbei: Mult ești vie și gingașă!
Fluturașul ȃice flórei: Mult ești mie drăgălașă!
Vulturul uimit ascultă ciocărlia ciripind;
Rîu, isvóre, nourí, rađe se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! raiú frumos al țerii
[mele,
Mândră 'n sóre, dulce 'n umbră, tainică la foc de
[stele!

Ca grădinile Armidei ai un farmec răpitor
Și Siretul te încinge cu-al seú braț desmierdător.

Umbra ta rėcoritóre, adormindă, parfumată,
Stă aprópe de lumină, prin poene tupilată.
Ca o nimfă pânditóre de sub arbori înfloriți
Ea la sínul ei atrage călėtorii fericiți.

Și 'i încântă, și 'i ímbată, și 'i aduce la uitare
Prin o magică plăcere de parfum și de cãntare,
Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, graiú,
Tot șoptesce de iubire în frumósa luna Maiú!

MALUL SIRETULUI

Aburii ușori a nopții ca fantasme se ridică
Și, plutind de-asupra lunci, printre ramuri se
[despică.

Rîul luciū se 'ncovoe sub copaci ca un balaur,
Ce în rađa dimineții mișcă solđii lui de aur.

Eū mă duc în faptul ștei, mă așez pe malu'ī
[verde

Și privesc cum apa curge și la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă 'n vălurele pe prundișul lunecos,
Cum adorme la bulbóce, săpând malul nisipos.

Când o salcie pletósă lin pe baltă se cobóra,
Când o mrenă saltă 'n aer după-o viespe sprin-
[tióră,

Când sëlbaticele rațe se abat din sborul lor,
Bătënd apa 'ntunecată de un nour trecător.

Și gândirea mea furată se tot duce 'n cet la vale
Cu cel rîu care 'n veci curge, făr' a se opri din
[cale.

Lunca 'n gîuru-î clocotesce; o șopîrlă de smarald
Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald.

CONCERTUL IN LUNCĂ

In poéna tăinuită unde sbor luciri de luncă
Flórea óspeților Luncií cu grăbire se adună,
Ca s'asculte-o cântăréță revenită 'n primăvară
Din streinătatea négră unde'í viața mult amară.

Roiú de flacări ușurele, **L**uciolí scînteietóre
Trec în aer, staú lipite de *lumînărele* 'n flóre
Rěspândind prin crėngi, prin tufe o văpae albăstrie,
Ce măresce 'n mieđul noptií dalba lucií feerie.

Étă vin pe rėnd, pereche, și pėtrund colo 'n

[poénă

Bujorelul vioiú, rumen, cu năltuța *odolénă*,
Frășiorí și *romănițe* care se ațin la drumurí,
Clopoțeí și *măzerele* îmbėtate de parfumurí.

Étă frageda *sulcină*, *stelişóre*, *blânde nalbe*,
Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sînuri albe.
Dediţei şi *garofiţe* pîrguite 'n foc de sóre,
Toporaşi ce se închină gingaşelor *Lăcrămióre*.

Vine *Cimbrul* de la câmpuri cu *fetica* de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat, fără soţie,
Şi cât el apare galben, ócheşele *viorele*
Se retrag de el departe, riđënd vesel între ele.

În poénă mai vin încă elegante floricele,
Unele 'n *conduri* *Dómnrei* şi 'n *rochişt* de rîndunele,
Altele purtând în frunte, înşirate pe o rađă,
Picături de rouă dulce care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruene
Şi privesc sosind prin aer sburătorii cu mândre
[pene,
Dumbrăvencii, gangurii de aur ce aú cuiburii de
[mătase,
Ciocărliei, óspeţii de sóre, rîndunele-óspeţii de casă.

Mierle vii şuerátóre, Cucul plin de îngâmfare,
Gaiţa ce imiteză orii ce sunete bizare,

Stigleți, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă
Și duióse turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Étä vin și gândăceii în hlamide smălțuite;
Étä greerî, étă fluturî cu-aripióre pudruite,
Și culbecî care fac córne, purtându-și casa 'n spi-
[nare...

La ivirea lor poéna clocotesce 'n hohot mare.

Étä . urmă și albine aducênd în gură mîiere...
Sburătorii gustă 'n grabă dulcele rod cu plăcere
Apoi sorb limpedea roua din a florilor potire,
Șoptind florilor în taină blânde șópte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin frémët
[se aude!...
Toși rêmân în așteptare. Cântăréța 'ncet prelude.
Vintul tace, frunța désă stă în aer neclintită...
Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

In a nopții liniștire o divină melodie
Ca suflarea unui geniú printre frunzi alin adie
Și tot crește măi sonoră, măi plăcută, măi frumósă,
Pân' ce umple 'ntréga luncă de-o vibrare-armoniósă.

Gânditoare și tăcută luna 'n cale'î se opresce,
Sufletul cu voluptate în estas adînc plutesce
Și se pare că s'aude prin a raiului cântare
Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighetórea dulce care spune cu uimire
Tainele inimei sale, visul eî de fericire...
Lumea 'ntrégă stă pëtrunsă de-al eî cântec fără
[nume...]
Macul singur, roș la față, dórme dus pe cea lume !

BALTA

Aerul e viu și prospăt!... el trezesce și învie
Peptul, inima și ochiî peste care lin adie.
Balta 'n abur se ascunde sub un vël misterios,
Așteptând voiosul sóre ca pe-un mire luminos.

Ceru 'n zare se roșesce; miî de vrăbiî deșteptate
Ciripesc și se alungă pe ciređi netreerate.
Balta vesel clocotesce de-un concert asurđitor,
Și din ochiurî se înalță cârd de rațe ca un nor.

Printre stuhul ce se mișcă étă-o luntre vênătóre!
Șerpiî lungî se 'ncolăcéză sub a nufărilor flóre;
Rațele prin moșunóe după trestii se ascund,
Și pe sus nagățîî țipă, lișițele daū în fund.

Răspândind fiorii de mórte luntrea cea de arme
[plină

Când la umbră se dosesce, când s'arată la lumină;
Iar pe mal în liniștire un bătlan, pășind încet,
Țice: «Nu'î peirea lumei... vênătorul e poet!»

CALIA RÔBROK

CALEA ROBILOR

De cerul 'nalt lucește un raiu albiu de stele,
Ce curge spre Moldova din tainicul noian;
Ca flotă luminosă, luceferii prin ele
Cutreeră în umbră cerescul Ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă
O stea albastră cade și 'n spațiu s'acufundă,
Trăgând pe plaiul negru o brazdă argintie,
Ce 'n clipă 'i trecătoare ca viața 'n vecinicie!

Sub cerul fără margini, spre mândrul Răsărit,
Se 'ntinde 'n umbra nopții un câmp nemărginit,
Pustiū și trist ca golul ce lasă 'n urma lor
Inimă iubitore iubiții cari mor.

Și riul cel de stele e călăuzul tainic,
Ce duce la Moldova pe rătăcitul cainic;
Și câmpul e Bugécul cu orizonuri mari,
Bătut de ómenī sérbeđī ce fug de la Tătari.

BĂRĂGANUL

Dedicat Măriei Sale Domnitorului

Dee cea câmpie lungă a căreï tristă zare
Sub cer, în fund, departe misterios dispore,
Nici casă, nici pădure, nici riū rēcoritor,
Nimic nu 'nveselesce pe bietul călător.

Pustietatea gólă sub arșița de sóre
In patru părți a lumei se 'ntinde 'ngrozitóre
Cu érba'ï mohorită, cu negrul ei pămînt,
Cu-a sale mari vērtejuri de colb ce sbóră 'n vînt.

De miï de ani în sînu-ï dormind, zace ascunsă
Singurătatea mută, sterilă, nepētrunsă,
Ce-adórme în focul veriï l'al grierilor hor
Și érna se deșteptă sub crivēș în fior.

Acolo flórea nasce și móre 'n primăvară,
Acolo pere umbra în țilele de vară,
Și tómna 'i fără ródă, ș'a erniî vijeliî
Cutreieră cu sgomot pustiele câmpii.

Pe cea savană 'ntinsă și cu sêlbatic nume,
Lung Ocean de érbă, necunoscut în lume,
O cumpênă se 'nalță aprópe de un puț,
Și 'n orizon se 'ndóe ca gâtul unui struț.

Un car cu bivoli negri a stat lângă fântână,
Vr'o doî români în sóre ș'o sprintenă română
Incongioră ceaunul ce ferbe fumegos
Pe foc, și mai departe un câne róde-un os.

Pe car un copilandru privesce 'n depártare...
Zadarnic ochi'i sbórá din zare 'n altă zare!
Nici casă, nici pădure, nici riú rëcoritor,
Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme 'n vreme numai lungi șiruri de cucóre
Sub bolta albăstrie sbor taînic cãlétóre,
Și vulturî mari, prădalnici, cu ghiare inarmați
S'adună, lăsând puii pe virfuri de Carpați.

Ah! dulce, glorioasă și mult strălucitoare
Va fi ziua de viață când, pe sub mândrul sóre
Trecând în rēpigione un zmeu cu-aripē de foc,
Goni-va trista mórte ce zace 'n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul când vecinica-ī tăcere
Va dispărea de-odată la glasul de 'nviere
Ce scóte zmeul falnic din gura lui de fer,
Vestind noua răpire a focului din cer!

VALUL LUI TRAIAN

De câmpia Dunărenă care fuge 'n depărtare,
Unde ochii se afundă dintr'o zare 'n altă zare
Ca pe sinul fără margini și pustiū de Ocean,
Unind două orizonuri, étă valul lui Traian!

El se 'ntinde ca o brazdă ce pe urma-î colosală
A săpat, în primul secol, o triremă ideală,
Sau ca frînghia destinsă a giganticului arc
Ce 'l purta, luptând cu Roma Decebal, falnic
[monarc.

O miragiū sublim, fantastic!... prin o pulbere de
[aur,
Gândul meu răpit în spațiū ca pe aripī de balaur
Intrevede legiōne deșteptate din mormint
Călcând, val de năvălire, peste valul de pămînt.

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare
Strălucind sub arme scumpe, sub hlamide consulare,
Și trezind cu al său vuet de ostași învingători
Erba câmpului și codrii munților apărători.

Étă 'n frunte *Sagitarii* și *Veliții*, limbă străine,
Inarmați cu prósce, scuturi și cu șapte *javeline*,
Ferentarii ce, ca dînșii, aű pe capetele lor
Pei de fiare 'ngrozitoare și *calige* la picior.

Apoi Galii bravi și veseli ce glumesc pe *Celtiberii*,
Și Romanii în cohorte urmăriți de *Cavalerii*,
Ce se 'mpart în dece *turme*, purtând coiful de oțel
Cu o *cristă* de lungi pene care filfie pe el.

Legiunile conduse pe a Daciei câmpie
De *tribuni* și de *centurii* înarmați cu vergi de vie,
Sunt urmate de trofee, de sclavi mulți, de șefii Daci
Și de care mari cu aur ce 'sű mânate de *saraci*.

Cornuri, buciume și tube sună falnice fanfare!
Lungul val de năvălire pe-ale Daciei hotare
E menit să se iezească contra altor năvăliri...
Dar ce vis! în care timpuri se perd tristele-mi
[gândiri?

Pe colnicul rotund, verde, la al vînturilor şuer
Cântă 'n umbra lui Murgilă un păstor din al sēi
[fluer.
Lângă dînsul dórme-un câne; pe sus sbórá un
[vultan
Şi o turmă de oī blânde pasc pe valul lui Traian!

